

Foto - E. Gabranovs

“Cansone” negrasās doties pensijā

Par sastāvu nesūdzas. Sieviešu vokālā ansambļa “Cansone” vadītāja Ilona Bukša lepojas ar savu kolektīvu, piebilstot: “Esam desmit pašdarbnieces no 20+ līdz 60+.” Jāpiebilst, ka vadītāja, raksturojot dziedātājas, uzsvēra, ka katra pašdarbiece ir ar savu šarmu un talantu.

Edgars Gabranovs

Starptautiskajā sieviešu dienā Viļakas kultūras namā sieviešu vokālais ansamblis “Cansone” ikvienu interesentu pārsteidza ar benefīci “Muzikālā glezna”. Ansambļa vadītāja Ilona Ločmele atklāja, ka aicināt ciemos draugus un skatītājus bijis izaicinājums: “Pirms nedēļas nodziedājām vokālo ansambļu skatē. Gribējās uz karstām pēdām radīt vēl kaut ko skaistu.”

Taujāta, ko nozīmē vārds ‘benefice’, I.Ločmele atgādināja, ka tas ir koncerts par godu izrādes vai koncerta dalībniekiem. Spriežot, kādi ir mūsdienu vīrieši, ansambļa vadītāja secina, ka dažādi. “Tā kā dzīvoju pretim ziedu veikalam, šodien pārliecinājos, ka vīrieši bija ļoti aktīvi. Tātad viņi mīl savas sievietes. Dāmām ziedi vienmēr noderēs,” lietišķi piebilda Ilona. Viņa visiem vēlēja izbaudīt svētkus. Lūgta atklāt, cik gadus dzied kopā, vadītāja smaidot aizbildinājās, ka nav izdevies atrast precīzu laiku, kad Viļakas kultūras namā sāka darboties sieviešu vokālais ansamblis.

Pasākuma vadītāja un vienlaikus ansambļa “Cansone” dziedātāja Jolanta Vrubļevska

uzsvēra, ka ir brīži, kad dzīve šķiet pelēka, kad valda nogurums un darba rutīna: “Bet tad skan dziesma. Un pēkšņi pelēkā realitāte piepildās ar toņiem. Dziesma spēj mūs uzmundrināt, aizraut un mainīt skatījumu uz dzīvi, – kā gleznotājs ar otu tā izklāj dažādus toņus: no košām laimes krāsām līdz pat melanholijas puskrēsliem.” Viņa atklāja, ka “Cansone” panākumi ir vadītājas, arī mammas Ilonas, kā dziedātājas viņu sauc, nopelns: “Lai arī mums ir tās skanīgās balsis, bet panākt baudāmu skanējumu ir Ilonas ziņā. Protams, viegli mums nav, jo notis lasām tikai kā bumbiņas uz nošu līnijām. Mūsu ansambli dzied gan mediķe, gan robežas sargātāja, gan pedagoģe, gan dzimtsarakstu nodaļas darbiniece, uzņēmēja un vēl, vēl un vēl... Pirms nedēļas skatē jokojām, – ja slikti nodziedāsim vai nenedziedāsim pietiekami labi, metīsim dziedāšanu pie malas un iesim pensijā. Nodziedājām labi un pensijā neiesim!”

Interesanti, ka Viļakas katoļu draudzes prāvests Guntars Skutels, apsveicot “Cansone” dziedātājas, jokoja, ka rīkot koncertu 8.martā ir ļoti riskanti: “Vai nu jums būs ļoti daudz ziedu, vai nebūs nemaz, jo ziedu veikali pēc pulksten 17 ir patukši.”

* Turpinājums 10.lpp.

Nākamajā
Radugumā

● Ragi ar medaļām un bez
Medību trofeju izstāde Rekovā

● Orķestru kopmēģinājums
Gulbenē
Ceļā uz Latvijas Skolu
jaunatnes dziesmu un deju
svētkiem

Būtiski ierobežos satiksmi Balvos

Balvu novada pašvaldība informē, ka, uzsākot Balvu pilsētas tranzītielu (Partizānu un Brīvības ielu posmu) atjaunošanu, uz remontdarbu laiku līdz 31.maijam būs noteikti satiksmes ierobežojumi Partizānu–Brīvības ielas posmā (no tilta pār Bolupi līdz Jāņa Logina ielai). Transportlīdzekļu kustības ātruma ierobežojums – 30km/h visā posmā. Atsevišķu darbu laikā satiksmes plūsmu organizēs ar pagaidu luksoforu.

Iespēja skolēniem

7.martā sākas skolēnu pieteikšanās karjeras izglītības pasākumam “Ēnu diena”, kas šogad norisināsies 4.aprīlī. Arī šogad Balvu novada pašvaldība un vairākas iestādes aicina skolēnus iepazīt dažādas interesējošas profesijas. “Ēnu diena” ir izglītības organizācijas “Junior

Achievement Latvia” plaša mēroga praktiskās karjeras izglītības programma, kuras gaitā skolēni 4-6 stundu garumā iepazīstas ar sev interesējošas profesijas pārstāvja ikdienu un saņem ieteikumus sava karjeras ceļa plānošanai.

Solis tuvāk Latvijai

4.martā dots starts soļošanas aktivitātei “Solis tuvāk Latvijai”, kas veltīta Latvijas neatkarības atjaunošanas 35.gadadienai. Soļošanas izaicinājumā Latvijas pašvaldību iedzīvotāji sacentīsies par nostaigātajiem soļiem, pārstāvēt savu novadu. Aktivitātē aicināti piedalīties arī Balvu novada iedzīvotāji. Dalībnieki, kuri būs nosoļojuši 350 000 soļu, saņems svinīgu, personalizētu diplomu.

Īsziņas

Vārds žurnālistam

Irēna Tušinska

Jau vairāk nekā nedēļu sabiedrībā valda nemierīgs noskaņojums ar smagu vilšanās pieskaņu. ASV prezidenta Donalda Trampa lēmumi satraukuši ne tikai pasaules valstu, tostarp Latvijas, līderus, bet arī vienkāršos iedzīvotājus. Nodevība, ko no Trampa piedzīvojusi Ukraina un visa Eiropa, kā arī viņa neslēptā labvēlība agresorvalstij Krievijai, raisa ne vien bažas par mūsu valsts drošību, bet arī biedē ar pasaules kārtības sagraušanu. Ļaujot Krievijai uzvarēt karā pret Ukrainu, ASV apstiprinās, ka starptautiskiem likumiem vairs nav nekāda spēka, bet valstu robežām – nekādas nozīmes. Iestāsies pilnīga anarhija. Visu noteiks spēks un nauda, kas neglābjami novedīs pie aizvien jauniem kariem. Personīgi mani tas raisa dziļu vilšanos un naivās ticības, ka labais uzvarēs Jauno, sabrukumu. Jāpiekrīt Veidenbaumam: “Virs zemes nav taisnības, dūrei tik spēks.” Lai gan tā bijis arī agrāk, Ukrainas prezidenta Zelenska parādīšanās uz brīdi viesa cerību, ka ir vēl varoņi, kuri spēs panākt taisnīguma uzvaru. Tomēr vairāk uztrauc nevis fakts, ka ASV vada neadekvāts vecuks, kurš neatceras, ko teicis iepriekšējā dienā, bet tas, ka šajā valstī ir pietiekami daudz “ne visai saprātīgu” cilvēku, kuri šo prezidentu ievēlēja.

Latvijā

Apstiprina jaunos ministrus. Saeima 6. martā pēc neilgām debatēm, kurās kritizēja valdības darbu kopumā, atbalstīja izmaiņas Evikas Siliņas (“Jaunā Vienotība”) vadītajā Ministru kabinetā. Satiksmes ministra amatā apstiprināja Ati Švinku (“Progresīvie”), izglītības un zinātnes ministra amatā – Daci Melbārdi (“Jaunā Vienotība”), bet labklājības ministra amatā – Reini Uzulnieku (Zaļo un Zemnieku savienība).

Arī apgabaltiesa attaisno toreizējo ministri Viņķeli. Apgabaltiesa attaisno toreizējo ministri Viņķeli lietā par bezdarbību saistībā ar Covid-19 vakcīnu iepirkumu. Rīgas apgabaltiesa ceturtdien, 6.martā, atstāja negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, ar kuru par valsts amatpersonas bezdarbību pilnībā attaisnota bijusi veselības ministre Ilze Viņķele (AP).

Veidos Mākslīgā intelekta centru. Lai veicinātu valsts konkurētspēju, izmantojot mākslīgā intelekta tehnoloģiju dotās iespējas, veidos Mākslīgā intelekta centru, kas būs atbildīgs par šīs jomas attīstību Latvijā. To noteic Saeimā ceturtdien, 6.martā, galīgajā lasījumā pieņemts Mākslīgā intelekta centra likums. Centrs jāizveido līdz marta beigām. Jaunais centrs plānots kā nodibinājums, un tajā kā dibinātāji piedalīsies ne tikai valsts, ko pārstāvēs Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (VARAM), Ekonomikas ministrija un Aizsardzības ministrija, bet arī privātais sektors (Latvijas Informāciju un komunikācijas tehnoloģiju asociācija) un augstskolu pārstāvji (Latvijas Universitāšu asociācija).

Sadalītas mūzikas balvas GAMMA. Noslēgusies pirmā jaunā mūzikas nozares balvas “Gada augstākais mūsdienu mūzikas apbalvojums” (GAMMA) apbalvošanas ceremonija, kurā noskaidroti aizvadītā gada GAMMA laureāti. Laurus plūca solo mākslinieki Dons un Aija Andrejeva, par gada grupu atzīti “Instrumenti”, tāpat sadalītas balvas Gada hitam, straumētākajai dziesmai un Gada māksliniekiem dažādos mūzikas žanros.

Rosina atteikties no pamatizglītības apguves tāmācībā. Zemo rezultātu dēļ rosina atteikties no pamatizglītības apguves tāmācībā. Saeimas deputāti ceturtdien pirmajā lasījumā atbalstīja Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas grozījumus Izglītības likumā, kas paredz trīs gadu laikā atteikties no pamatizglītības apguves tāmācībā. Patlaban tāmācībā var mācīties no 1. klases, taču tāmācības izglītības iestāžu 9. klašu skolēnu zemie rezultāti centralizētajos eksāmenos raisījuši diskusijas par nepieciešamību noteikt, ka šajā mācību formā var mācīties tikai vecākajās klasēs. Izstrādātais likumprojekts paredz, ka pirmsskolas izglītības un vispārējās pamatizglītības programmas īstenotu tikai klātienē. Tāmācībā varētu iegūt tikai vidējo izglītību.

/Ziņas no www.tvnet.lv un www.lsm.lv/

Uzvar konkursā “Nāc dziedāt 2025”

Būs dziedātājs un komponists

Irēna Tušinska

1.martā populārajā bērnu dziedāšanas konkursā “Nāc dziedāt 2025”, kas norisinājās Rīgas Stradiņa Universitātes Aulā, galveno jeb “Grand Prix” balvu ieguva sešus gadus jaunais balvenietis, vokālās studijas “Notiņas” dalībnieks VALTERS BLŪMS. Puiša skanīgā balss un nepiespiestais skatuves šarms iekaroja kompetentās žūrijas dalībnieku – populāru Latvijas skatuves mākslinieku – sirdis.

Konkursa “Nāc dziedāt!” mērķis ir dot bērniem un jauniešiem iespēju radoši augt, iegūt pieredzi, iepazīties ar jauniem draugiem un veicināt jaunradi un jaunu sadarbību sāksanos, kā arī popularizēt estrādes žanru, veicināt pieredzes apmaiņu dziedātāju un pedagogu starpā, nodrošināt iespēju vokālistiem parādīt savas prasmes profesionālai žūrijas komisijai, kā arī konkursa apmeklētājiem – rīdziniekiem un pilsētas viesiem.

Šī gada konkursa dalībnieku uzstāšanos vērtēja žūrija, kuras sastāvā bija Latvijā pazīstami mūziķi un skatuves mākslinieki: Dainis Tenis, Fiņķis, Gundars Silakaktiņš, Guntis Veits un Liene Sebre. Žūrija vērtēja četru vecuma grupu (4–6 gadi, 7–9 gadi, 10–13 gadi un 14–20 gadi) dalībnieku repertuāra izvēles atbilstību vecumam, skatuvisko sniegumu, priekšnesuma māksliniecisko kvalitāti, tehnisko izpildījumu, skatuves tēlu un vokālās prasmes. Izvērtējot visus kritērijus, par labāko vecuma grupā 4–6 gadi atzina balvenieti, skolotājas ILUTAS TIHOMIROVAS audzēkni Valteru Blūmu. Valtera muzikālā pedagoģe uzskata, ka viņas audzēknis izcēlās ar savu pārliecību un patstāvību, skaistajām deju kustībām un, protams, ar balss tiro skanējumu. I.Tihomirova teic lielu paldies arī Valtera vecākiem par ieguldīto atbalstu. “Ļoti lepojos ar Valtera panākumiem. Protams, konkursā piedalījāties, jo zinājām, ka varam gūt panākumus. Taču tik augsts vērtējums mūs patikami pārsteidza,” atklāj I.Tihomirova. Valteru viņa raksturo kā ļoti mīlu un paklausīgu audzēkni. “Viņš ņem vērā visus manus norādījumus,” vienu no panākumu atslēgām min pedagoģe. Viņa atzīst, ka konkurence bija spēcīga, jo daudzi dalībnieki pārstāvēja Rīgas vai Pierīgas vokālās studijas. Valtera skolotāja priecātos, ja viņas talantīgais audzēknis nākotnē izvēlētos mūziķa karjeru: “Mūzika viņam dotajā brīdī ir ļoti svarīga. Ceru, ka viņš turpinās attīstīt spējas arī mūzikas skolā.”

Konkursa uzvarētāja mamma ILONA BLŪMA neslēpj, ka šis nav pirmais Valtera konkurss, taču tik izcili panākumi iepriekš vēl nebija gūti. “Pagājušajā gadā piedalījāties konkursā “Dziesmu virpulis” Valmierā, taču tas nebija tik liela mēroga pasākums. Turpretim šis bija Latvijas mēroga konkurss. Valmierā palikām 4.vietā, punktu skaita ziņā nedaudz atpaliekot no 3.vietas ieguvēja,” stāsta Valtera mamma. Ilona neslēpj, ka “Grand Prix” saņemšana bija negaidīts, bet ļoti patīkams pārsteigums: “Tas tomēr ir liela mēroga konkurss, kurā piedalās Rīgas un Pierīgas bērni, kuriem ir daudz plašākas iespējas sagatavoties.” Ilona priecājas, ka dēlam izdevās ne vien labi nodziedāt, bet arī izstāstīt dziesmas stāstu, lai tas būtu labi saprotams klausītājiem, un žūrija to novērtēja. Puiša māmiņa secina, ka priekšnesuma sagatavošanā ieguldītais pamatīgais darbs ir atmaksājies: “Gatavojot uzstāšanos, bija pieaicināta arī deju skolotāja Līga Moroza-Ušacka, kura palīdzēja iestudēt skatuves kustības un deju soļus. Protams, ļoti daudz darba, gatavojot Valteru, ieguldīja viņa vokālā pedagoģe Iluta Tihomirova. Esmu ļoti pateicīga Ilutai, ka viņa saskatīja Valterā šo talantu un ka viņam tik labi izdodas.” Māmiņa stāsta, ka puika dzied jau kopš gada vecuma un to dara gan bērnudārza “Sienāzītis”, gan vokālās studijas “Notiņas” nodarbībās. Valters dejo arī studijā “Terpsihora”. Ilona pateicīga dēla muzikālajai pedagoģei, kura ieteica Valtera talantus demonstrēt dažādos – gan pašmāju, gan plašāka mēroga – konkursos un pasākumos. Arī Gunta Veita dziesmu “Disnejlenda” konkursam “Nāc dziedāt” palīdzēja izvēlēties skolotāja. Savu dēlu Ilona raksturo kā ļoti aktīvu puiku, kurš nepārtraukti dzied arī mājās: “Viņam ir savs mikrofons un skandas. Dēls man nemitīgi rīko koncertus. Viņš dzied nepārtraukti, un var redzēt, ka ļoti labi jūtas uz skatuves.” Ilona arī pati savulaik absolvējusi mūzikas skolas klavieru klasi. “Ja dēls izteiks vēlmi un tas viņam sagādās prieku, noteikti laidīšu viņu mūzikas skolā. Skolas direktors Egons Salmanis Valteru jau ir uzrunājis un ieintriģējis ar trompetes spēli. Šobrīd uz jautājumu, par ko vēlas kļūt, Valteram ir tikai viena atbilde: “Būšu dziedātājs

Foto - no personīgā arhīva

Kopā ar Gunti Veitu. Kad konkursa vadītāja Aina Poiša jautāja, vai Valters pazīst žūrijā sēdošo Gunti Veitu, kura dziesmu viņš dziedāja, Valters nedaudz samulsa. Taču puisim noteikti vēl ilgi saglabāsies atmiņā slavenā mūziķa rokasspiediens un uzslava par viņa dziesmas skaisto izpildījumu.

Foto - no personīgā arhīva

Uz skatuves jūtas brīvi. Neraugoties uz nogurumu pēc agrās celšanās un garā ceļa līdz Rīgai, Valters uz skatuves parādīja savu labāko sniegumu, ko žūrija novērtēja ar galveno balvu “Grand Prix”. Valtera māmiņa atklāj, ka sākumā dēls pat īsti nesaprata, ka uzvarējis: “Vispirms nosauca 3.vietas, tad 2.vietas un 1.vietas uzvarētājus, un Valters jau tā kā sašļuka. Tikai tad, kad, pasniedzot “Grand Prix”, konkursa žūrijas pārstāvis apsveica Valteru ar uzvaru, viņš saprata, ka ir uzvarētājs.”

un komponists.” Taču nākotne rādīs, kā būs,” spriež muzikālā puikas māmiņa.

Pēc uzvaras konkursā “Nāc dziedāt” Valters un viņa skolotāja Iluta Tihomirova ar nepacietību gaida vasaru, kad kopā ar pārējiem vokālās studijas “Notiņas” dalībniekiem dosies uz kūrortu Kosta Brava Spānijā, lai piedalītos starptautiskā projektā “Kultūras nedēļa Spānijā” un iepazīstinātu Katalonijas iedzīvotājus ar Latvijas kultūru un tradīcijām.

Saruna

Savējā starp romiņiem

Sanita Karavoičika

Viļacēniete, romu tautības pārstāve RASMA ZAHARENKO tautiešiem Viļākā ir autoritāte, jo labo paraugu rāda pati ar savu dzīvi. Viņi zina, – ja Rasma tā saka, tā tad tā ir! Jau astoņus gadus Rasma cienīgi nes romu mediatora titulu un kļuvusi par atbalsta plecu ikvienam, kurš saskāries ar dzīves grūtībām. Viņa par sevi teic isi un kodolīgi: “Savai romu kopienai esmu kā mamma.”

Kad un kā kļuvāt par mediatori romiem?

– Tas notika 2008.gadā, kad man piezvanīja projektu vadītājs Deniss Kretalovs no Kultūras ministrijas ar piedāvājumu iziet kursus un kļūt par romu skolotāja palīdzi. Tobrīd biju grūtniecības 8. mēnesī, taču tas nekļuva par šķērslī, jo nedomājot teicu ‘jā’. Man kā romu sievietei tā ugunīgā dzirksts ir iekšā, man patīk atrasties starp cilvēkiem, būt notikumu epicentrā. Piedāvājumu pieņēmu un ar viļacēnieti Lidiju Mitrovsku devāmies uz Rīgu, kur izgājām apmācību kursus un saņēmām sertifikātu, ka varam darboties par romu bērnu skolotāju palīdzēm. Lidija sāka darbu Viļākā, kur divus gadus darbojās ar 1.-5.klašu romu bērniem, savukārt mani iecēla par romu mediatori.

Droši vien daudziem vārds ‘mediators’ ir kaut kas svešs. Kas ietilpst Jūsu darba pienākumos?

– Mediators ir profesionāls strīdu vidutājs, kurš vada sarunu procesu, palīdzot pusēm atrast saskares punktus un vienoties būtiskos jautājumos. Mans uzdevums ir palīdzēt romu cilvēkiem iekļauties sabiedrībā un risināt jautājumus, kas saistīti ar dažādu iestāžu darbu. Jautājumu loks, ar kuriem strādāju ikdienā, ir plašs. Lai cik tas mūsdienās divaini neizklausītos, bet mūsu pusē joprojām ir romi, kuri neprot ne lasīt, ne rakstīt. Mans pienākums ir palīdzēt. Nelieģšos, ka sākums bija ļoti smags, jo cilvēki nezināja savas tiesības, nesaprata, kur iet, pie kā griezties, kaut vai lai sakārtotu trūcīgās vai maznodrošinātās personas statusu. Palīdzu atrisināt elementārus jautājumus – sazvānos ar ārstiem, piesaku vizītes Rēzeknē, Rīgā un citās pilsētās, kārtoju dokumentāciju invaliditātes grupām. Kovida laikā savācināju, bet daudzi mani romiņi (*romu tautības pārstāvji – red.*) kategoriski atteicās. Viņiem vajadzēja braukt uz Gulbeni, uz banku pēc konta izrakstiem, es gāju līdz. Tagad martā sākās gada deklarāciju iesniegšana, arī tur vajadzīgs padoms un pieredze. Darba pienākumos ietilpst arī organizēt informatīvās dienas, kas romiem ļoti patīk. Uzaicinu sociālā vai cita dienesta pārstāvjus, lai pastāsta aktuālāko informāciju, izskaidro iespējas saņemt palīdzību. Savulaik aicināju arī ģimenes ārsti Rutu Muraškinu, kura vienkāršā valodā izstāstīja elementāras lietas par higiēnu un kas jādara, lai nesaslimtu ne ar HIV infekciju, ne citām sliktām slimībām. Sākumā romi bija ierāvušies sevi un tikai klausījās, bet pakāpeniski viss notika – nu jau neviens nekautrējas izvaicāt.

Lai šādu palīdzību sniegtu, Jums pašai jābūt zināšanām. Esat beigusi kādu augstāku skolu?

– Savā laikā pabeidzu 11 klases Tilžas internātpamatskolā, pēc tam aizgāju mācīties uz Valmieras 36.profesionālo skolu, kur apguvu skaitļojamo mašīnu operatores arodu. Tad ceļš veda uz Rēzekni, kur divus gadus nostrādāju skaitļošanas centrā. Darbs bija diezgan smags un atbildīgs, jo pārskaitīju cilvēkiem algas, un vienā brīdī tas kļuva par grūtu. Nākamā darba vieta bija Rēzeknes sabiedriskajā ēdināšanā par grāmatvedi, vēlāk turpat Rēzeknē pastrādāju par šuvēju un apprecējos – man piedzima meitiņa. Kādu laiciņu tur padzīvoju, bet diemžēl laulība neizdevās, un atbraucu atpakaļ uz Viļaku. Tā esmu šeit un palīdzu tautiešiem. Bet man šis darbs ļoti patīk, jo tā ir iespēja mācīties un pilnveidoties arī tagad. Esmu pabeigusi kursus “Lietišķā valoda”, “Personīgā efektivitāte”, “Efektivitātes un veiksmīga noformējuma prasmes”, izglītojos, cik vien varu. Un teikšu vienu, – romu mediatoram jābūt romu tautības cilvēkam, kurš turpat dzimis un audzis. Tikai tad viņa ieklausīsies, respektēs un cienīs. Pazīstu katru savu cilvēku, zinu, kā runāt. Man jāpanāk viņu uzticība. Ja, piemēram, jākārtro trūcīgās vai maznodrošinātās personas statuss, jāzina reālā situācija. Nedrīkst pielaut, ka kāds samelojas. Ja samelos, problēmas būs man, tādēļ svarīga savstarpējā uzticība.

Ar kādām grūtībām jāsaskaras ikdienas darbā?

– Viena no lielākajām problēmām ir tā, ka mūsu cilvēkus ļoti grūti izdabūt no mājām. Nesen uz sieviešu sadarbības tikla pasākumu Rīgā paaicināju sešas sievietes, un tas bija diezgan sarežģīts uzdevums, jo romu vīrieši savas sievas negrib nekur laist. Un kur nu vēl uz divām dienām! Bet es savu vīru pie tā esmu tik ļoti pieradinājusi, ka viņš uzticas un viņam tas nešķiet nekas ārkārtējs. Citām romu sievietēm tā nav, jo mūsu vīriešiem ar karstajām asinīm bieži vien greisirdības jūtas ņem vīrs

roku. Daudz cenšos darīt arī mājokļu jautājumā. Tagad Viļākā gandrīz visiem maniem romiņiem ir, kur dzīvot. Ja kādam vajadzīgs dzīvoklis, rakstu iesniegumu pašvaldībai un braucu uz dzīvokļu komisijas sēdi, skaidroju, kādēļ vajadzīgs mājoklis. Cilvēki mani ieklausās, jo ļoti godprātīgi pildu pienākumus – viņiem esmu savējā. Zinu, cik ļoti grūti romiem ar iztikšanu. Bet prieks, ka mūs atbalsta gan Viļakas apvienības pārvalde, gan novada pašvaldība. Man ir arī sava mentore Sandra Kapteine. Ja kāds risināms jautājums, zvanu viņai, un viss tiek nokārtots. Pateicoties viņiem, varam izdarīt vairāk.

Kāda šobrīd ir situācija ar romiem Viļākā?

– Šobrīd ar visiem bērniem kopā ir tuvu pie 40 cilvēkiem, ļoti daudz izbraukuši. Kad sāku strādāt par mediatori, romu tautības pārstāvju mūsu pilsētā bija daudz vairāk – ap 75. Pa ziemeļiem viņi dodas uz Angliju pie bērniem, kuri tur dzīvo un strādā, savukārt vasarā atgriežas Viļākā – vāra ievārijumus, konservē salātus, izaudzē kādu gurķīti, tomātiņu.

Pieminējāt analfabētismu, kas romu vidū sastopams joprojām. Bet kā ir ar jauniešiem?

– Analfabēti ir vecākās paaudzes cilvēki, savukārt jaunie ir mērķtiecīgāki. Pagājušonedēļ ar mani Rīgā bija romu jaunietes, kuras divu dienu laikā uzrakstīja projektu par starptautiskās romu dienas svinībām 5.aprīlī Viļākā. Viens no uzdevumiem bija parādīt, kā tiks tērēts Kultūras ministrijas piešķirtais finansējums 500 eiro apmērā. Un viņas tika ar to galā, izklāstīja visu pa punktiem. Ideāli. Meitenes šobrīd vēl mācās, bet ceru, ka nākotnē iesaistīsies arī nevalstisko organizāciju darbā. Es ļoti priecājos viņu acīs redzot vēlmi pilnveidoties, apgūt *make-up* pamatus, frizieru kursus. Ar Kultūras ministrijas atbalstu tas viss tiks nodrošināts. Arī autovadītāju kursi jauniešiem ir par velti. Meitenes, kuras nav ieguvušas vidējo izglītību, iesaistu tālmācībā, lai kopīgiem spēkiem ir iespēja tikt pie vidējās izglītības dokumenta. Svarīgi, lai ir kas nāk manā vietā un pārņem to, ko šobrīd daru es. Ar manu gādību dažas sievietes ieguvušas romu skolotāja palīga kvalifikāciju. Piedāvājam savu palīdzību Viļakas vidusskolā, kur mums laipni atteica, sakot, ka pagaidām tiek galā. Bet es zinu, ka romu bērniem, sākot mācības 1.klasē, ir ļoti lielas grūtības ar latviešu valodu. Saprotu, ka nav finansējuma, bet romu bērniem skolotāju palīgu tomēr vajag.

Vai jūtat izmaiņas sabiedrības attieksmē pret Jūsu tautības pārstāvjiem?

– Izmaiņas ir diezgan būtiskas. Vairs nevaru teikt, ka visur ir diskriminācija, kaut gan atsevišķi gadījumi ir. NVA Balvu filiālē romiem piedāvā kursus, sabiedriskos algotos darbus. Cilvēki ļoti labprāt iet, jo viņiem par kursiem maksā. Bet situācija ar darbu pie mums ir tāda pati kā citos novados. Iepriekš Viļākā bija šuvēju cehs, kurā strādāja vairākas romu sievietes un pat viens vīrietis. Nevarētu teikt, ka viņi nav ieinteresēti darīt, bet šobrīd Viļākā vispār nav darba. Cilvēkiem grūti izdzīvot, faktiski romi pārtiek no sociālajiem un invaliditātes pabalstiem.

Patī esat izaugusi kuplā 11 bērnu ģimenē un Jūsu mammai padomju laikos piešķirta zelta medaļa kā mātei varonei. Kā dzīvo māsas un brāļi?

– Visiem ir savas mājas, jumts vīrs galvas, darbs, par ko priecājos. Latvijā palikuši vien daži, bet vairāk nekā puse dzīvo un strādā Anglijā. Komunicēju un palīdzu arī citiem romiem, kuri šobrīd ir ārzemēs.

Romu tautības cilvēkiem vienmēr bijušas ļoti kuplas ģimenes. Tādas tās ir arī mūsdienās?

– Vairs nē, tendences mainījušās. Tagad sievietes palikušas gudrākas, saprot, ka ir grūti laiki un izaudzināt bērnu par normālu sabiedrības pārstāvi nav tik vienkārši. Agrāk viss bija savādāk, – mūsu mamma un tētis turēja daudz lopu, stādījām dārzeņus, ravējām un laistījām, vācām sienu. Rīta agrumā jau pulksten četros braucām uz siena lauku un vakarā tikai mājās. Kā šodien atceros, – tētis līdzī nēma divus kukuļus melnās maizītes un 10 litru kannu ar rūgušpienu. Un mums ar to pietika. Tajos laikos nekad vecākiem nevarējām pateikt, ka kaut ko negribam vai nevaram. Tā nedrīkstēja. Mēs cienījām un respektējām savu vecāku vārdu. Tagad tāda respekta nav.

Kas mainījies?

– Mums stingri likumi tika ieaudzināti jau kopš mazotnes. Ja ģimenē meita nebija precējusies, uz tēta un mammas gultas nedrīkstēja pat apsēsties. Un, ja tētis ar zirgu brauca ārā no sētas, nedrīkstējām iziet ar tukšu spaini priekšā. Ja atļautos kaut ko tādu izdarīt, tad tā romu pātaga ietu pāri mūsu mugurām. Bet mūsdienā jaunieši jau vairs nezina, kas tā tāda pātaga. Savi likumi bija arī attiecībā uz precībām. Pati izgāju pie vīra 23 gadus, bet, runājot par precībām, mums, romiem, ir tāda tradīcija, ka pie vīra jāzīriet jaunavai un kāzās jāparāda tie

Foto - no personīgā arhīva

Ģimenē ir spēks. Ikdienā Rasma rūpējas ne vien par savu ģimeni, bet visiem mūsu pusē dzīvojošajiem romiem.

baltie paladziņi ar asins traipiem. Un mana paaudze to piekopa. To mācīju arī savām divām meitām, kuras šobrīd dzīvo Anglijā un katra audzina divus bērnus. Pretējā gadījumā vīrietis var pateikt, ka viņa sieva nebija jaunava un viņš ar viņu nedzīvos. Un tas ir liels kauns. Kas ar tādu sievieti pēc tam gribēs būt kopā, kurš viņu ņems?

Jūsu mamma pie vīra izgāja vēl būdama pavisam jauna – 14 gados!

– Tā patiešām bija, un visu mūžu viņa nodzīvoja ar manu tēti, viņiem bija 11 bērni. Tajos laikos bija tradīcija, ka vecāki jau bērnu mazotnē izvēlējas, kurš ar kuru precēsies, un neviens bērniem neprasīja, gribēs tādu sievu/vīru vai nē. Izauga līdz precību vecumam, un meiteni izdeva pie vecāku noskatītā vīra. Bet tas nebija pareizi, es to neatbalstu. Jauniešiem pašiem jāizvēlas otra pusīte, jābūt mīlestībai. Vispirms jāpadraudzējas, tikai tad jāsarakstās un jāveido ģimene. Jaunākajai no manām trīs meitām tagad ir 16 gadi – viņa sarakstās ar jauniešiem, satiekas, komunicē, un es to ļauju. Tas ir normāli. Cik atceros sevi, mani vecāki sirdī mūs visus mīlēja vienādi, bet tas netika izrādīts. Tagadējos laikos bērniem mīlestību vēltām vairāk – mēs viņus apmīlojam, sabučojam, atbalstām. Mums tā nebija. Protams, jutu mammas mīlestību, bet ar tagadējo prātu saprotu, ka viņa nevarēja to sadalīt visiem 11 bērniem.

Kā romiem pietrūkst, lai dzīvotu labāk, savādāk?

– Lielākais mīnuss ir darba trūkums. NVA piedāvā braukt uz Gulbeni, bet tik tālu neviens negrib doties, jo ir problēmas gan ar nokļūšanu, gan finansēm. Agrāk Viļākā bija uzņēmums “Dailrade”, un ļoti daudz romiņu gāja tur pieteikties, bet viņus neņēma. Līdzīgs stāsts par veikalu, pie kura piesprausts paziņojums, ka vajadzīga pārdevēja. Aizgāja romu sieviete pieteikties, paskatījās uz viņu pateica, – nē, nē, nevajag. Reizēm tā stereotipiskā domāšana tomēr jūtama. Lai kā cilvēks gribētu strādāt, tomēr nereti aizspriedumi ir spēcīgāki.

Bet tajā pašā laikā ir arī labie piemēri, ar kuriem lepojamies?

– Protams, ir. Nupat pie sevis uzņēmām TV žurnālistus, kurus aizvedām pie roma Alberta Miķeļa Viļākā. Viņš tur gotiņas, trušus, zirgus, pats taisa ratus, droškas un iemauktus. Alberts nācis no 11 bērnu ģimenes un jau mazotnē pieradināts pie zirgiem, – tētis dēlu visur ņēma līdz un iemācīja visas prasmes. Tagad Alberts zirgam gadus prot noteikt pat pēc zobiem un uzcelt romu pirti viņam nesagādā nekādas problēmas. Savukārt roms Haralds Zaharenko ciemiņiem pastāstīja, ka jau četrus gadus pēc kārtas brauc uz Cēsīm, kur notiek sarunu festivāls “Lampa”, kurā Haralds iepazīstina ar romu tradīcijām, dziesmām un dejām. Arī es piedalos šajā festivālā un nebeidzu vien priecāties, cik ļoti cilvēkiem patīk mācīties romu polkas soļus.

Cik noprotu, laikam ejot, romu tautības tradīcijas kļuvušas pielaidīgākas...

– Ir lietas, kas palikušas nemainīgas, piemēram, romu sievietes sabiedrībā nedrīkst iziet minikleitā vai biksēs. Kleitai jābūt pāri ceļgalam. Tāpat nemainīga palikusi mūsu tautas viesmīlība – vienalga, mājās ienāk savējais vai svešais, visi tiek pacienāti. Savukārt ir lietas, kas mainījušās. Tagad romu sieviešu un vīriešu tiesības kļuvušas vienlīdzīgas, vairs nav tā, – kā vīrs teiks, tā būs. Vīri māk ieklausīties sievās, kopīgi apspriesties un izlemt. Un tā notiek ne tikai manā ģimenē. Tas ir patīkami.

Uzaicina uz olimpiādes valsts posmu

Nākotni vēlas saistīt ar finansēm un mārketingu

Aija Socka

“Latviešu valoda un literatūra noteikti ir manai sirdij tuvākais mācību priekšmets, jo skolotāja Sanita Ciukora vada ļoti pārdomātas, kā arī, protams, interesantas stundas. Tad, kad vēl bija matemātikas stundas, ļoti aizrāva arī tās,” atklāj Rugāju vidusskolas 12.klases skolniece DACE GRĀVĪTE, kura novada posmā ieguva 1.vietu latviešu valodas un literatūras olimpiādē un ir uzaicināta piedalīties olimpiādes valsts posmā.

Kāda ir pieredze ar piedalīšanos latviešu valodas un literatūras, kā arī citu mācību priekšmetu olimpiādēs?

– Lai gan esmu piedalījusies arī citu mācību priekšmetu olimpiādēs, taču vislabāk veicās tieši latviešu valodā un literatūrā. Šī būs jau trešā reize, kad piedalīšos latviešu valodas un literatūras olimpiādes valsts posmā. 9. klasē guvu atzinību, bet pagājušajā gadā, kad mācījos 11.klasē, diemžēl neieguvu godalgotu vietu, taču nepārdzīvoju, jo tā tāpat bija ļoti vērtīga pieredze.

Kā jutāties, uzzinot, ka iegūta 1.vieta un esat uzaicināta piedalīties olimpiādes valsts posmā?

– Uzzinot, ka esmu uzaicināta piedalīties olimpiādes valsts posmā, nebiju ļoti pārsteigta, jo pirms tam, apskatot iegūtos punktus gan 1., gan 2. daļā, nojautu, ka tā būs. Protams, ir diezgan liels satraukums par gaidāmo notikumu, jo valsts posma olimpiādes uzdevumi ir daudz sarežģītāki. Tos pildot, jāzina daudz kultūras notikumu un rakstnieka, precīzāk, Alberta Bela, dzīvesgājums, kā arī, protams, lieliski jāpārzina gan gramatikas, gan interpunkcijas normas.

Kā vērtējat olimpiādes uzdevumus? Kā izdevās tik veiksmīgi sagatavoties?

– Olimpiādes uzdevumi bija ļoti dažādi: gan grūtāki, gan vieglāki. Manuprāt, šogad diezgan grūti bija jautājumi par kultūras aktualitātēm, proti, vajadzēja nosaukt dažādu balvu laureātus, kā arī 2024.gadā izdotās grāmatas, zinot, kam tās veltītas. Protams, bija arī viens jautājums par animācijas filmu “Straume”, ko, manuprāt, ikviens atbildēja pareizi. Tik labi sagatavoties palīdzēja mana izcilā un, protams, ļoti gudrā latviešu valodas skolotāja Sanita Ciukora. Olimpiādei sākām gatavoties laikus, rūpīgi izskatot gan gramatikas, gan interpunkcijas, gan kultūras jautājumus. Esmu ļoti pateicīga skolotājai Sanitai par laiku, ko viņa veltīja, sniedzot jaunas zināšanas, kas noderēja olimpiādē!

Kur literatūra, tur grāmatas. Kādu autoru un žanru darbus izvēlies, kas interesē literatūrā?

– Godīgi sakot, ikdienā nesanāk bieži lasīt grāmatas, kuras izvēlos pati, jo ļoti bieži ir jālasa obligātā literatūra. Skolotāja Sanita mudina lasīt pilnīgi visu daiļdarbu, nevis tikai fragmentu no tā, kas, bez šaubām, ir liels ieguvums, kad jāgatavojas gan olimpiādei, gan eksāmenam. Ļoti noderīgi ir arī tas, ka katru izlasīto darbu stundās kopīgi analizējam, izprotot gan galvenos notikumus, gan problēmjautājumus, gan vērtības tajā. Lai gan man pašai ļoti patīk visi Rūdolfa Blaumaņa literārie darbi, taču atmiņā spilgti palikusi tieši luga “Indrāni”, kurā tiek atspoguļotas problēmas, kas bija, ir un būs aktuālas vienmēr, – mantkārtība un cilvēcisko vērtību neievērošana.

Vai kopš pirmajiem skolas gadiem esat centīga skolniece? Kur gūstat motivāciju un vēlmi labi mācīties?

– Pirmajos skolas gados noteikti biju daudz centīgāka nekā tagad, jo arvien biežāk mani mēdz pārņemt slinkums. Tomēr tāpat gandrīz vienmēr pārvaru to, jo man ir ļoti svarīgi, lai visi darbi būtu paveikti pārdomāti un rūpīgi. Manuprāt, vēlmi izdarīt visu pēc iespējas labāk esmu guvusi no mammas, kura mani vienmēr atbalsta un motivē.

Kā raksturotu savu klases kolektīvu? Vai visi esat mērķtiecīgi jaunieši?

– Man noteikti ir ļoti paveicies ar klases kolektīvu, jo pilnīgi visi esam mērķtiecīgi un ambiciozi jaunieši, kuri iedvesmo cits citu. Katram no mums ir kāds īpašs talants, ko cenšamies attīstīt un pilnveidot. Kādam no mums izcili padodas sports, kāda stiprais lauciņš ir tehnoloģiskā pratība, kāds cits brīnišķīgi glezno, padarot apkārtni par pasauli krāsām bagātāku, ir arī

kāds, kurš skaisti muzicē, ar skanīgām melodijām iepriecinot apkārtni ļaužu dvēseles. Noteikti varu apgalvot, ka mērķtiecību un neatlaidību vairo mūsu brīnišķīgā audzinātāja Ilze, kura vienmēr atbalsta un iedvesmo pat tad, kad vairs neticam paši sev. Esmu bezgala pateicīga audzinātājai par to, ka viņa vienmēr ir teikusi sirdi sildošus vārdus, kas iedrošina, kā arī par katru veltīto smaidu mums!

Žetonu vakars izskanējis, drīz pienāks izlaidums. Kur dosieties studēt? Kad un kā izlēmāt izvēlēties konkrēto studiju virzienu vai profesiju?

– Lai gan domas vēl var mainīties, taču esmu nolēmusi, ka nākotni vēlos saistīt ar finansēm un mārketingu, tādēļ labprāt studētu uzņēmējdarbības vadību. Viens no iemesliem, kādēļ uzskatu, ka tieši šis būs pareizais studiju virziens, ir tas, ka man vienmēr ir interesējuši dažādi finanšu jautājumi. Protams, svarīgi ir arī tas, ka zināšanas par mārketingu ir ļoti nozīmīgas arī ikdienas sadzīvē.

Kādu iedomājaties savu nākotni pēc pieciem gadiem? Kur vēlētos dzīvot un strādāt?

– Protams, gribu ticēt, ka pēc pieciem gadiem būšu īstenojusi vismaz dažus no saviem dzīves mērķiem. Ļoti ceru, ka būšu laimīga ar sev tuviem cilvēkiem blakus. Esmu diezgan mānīcīga, tādēļ to, kur vēlētos dzīvot un strādāt, paturēšu noslēpumā!

Kā pavadāt no mācībām brīvo laiku? Kādas aktivitātes ir jūsējās?

– Brīvo laiku patīk pavadīt, gatavojot dažādus ēdienus mājniekiem. Lai gan pašai ne īpaši garšo saldumi, ļoti patīk gatavot tieši tādus konditorejas izstrādājumus kā kūkas, eklērus, “Vecrīgas”. Manās mājās nevieni svētki nav iedomājami bez kādas kūkas, ko esmu gatavojusi. Protams, patīk gatavot arī dažādus sāļos ēdienus. Brīvo laiku pavadu arī ar savu suni Rausi, kuram cenšos iemācīt dažādas komandas, kas diemžēl ne vienmēr izdodas, jo viņš ir ļoti spītīgs un nepaklausīgs.

Kā labprāt atpūšaties mājās? Labāk patīk vientulība vai kopā būšana ar mājniekiem un draugiem?

– Esmu introverta, tādēļ daudz labāk izvēlos pavadīt laiku vienatnē, tomēr, protams, ir reizes, kad atpūšos arī kopā ar ģimeni vai draugiem. Vasarā ļoti bieži pavadu laiku ar tēti un brāli, kopīgi makšķerējot, kas, bez šaubām, ir lielisks atpūtas veids dabā. Lai atpūstos ar ģimeni, dodamies arī kopīgos ceļojumos, kas ir laba iespēja, kā ne tikai uzlabot savstarpējās attiecības, bet arī gūt plašāku redzesloku.

Pastāstiet, lūdzu, ko vērtējat visaugstāk ģimenē un draudzībā!

– Visaugstāk novērtēju dažādas vērtības. Piemēram, viena no tām, kas, pēc manām domām, ir ļoti svarīga, – empātija, jo es pati vienmēr cenšos izprast apkārtni cilvēku sajūtas, mēģinādama, esot blakus, sniegt emocionālu atbalstu. Protams, ļoti augstu novērtēju arī uzticamību, jo uzskatu, ka katram cilvēkam vajag kādu personu, kam atklāt savas emocijas, nebaidoties tikt nodotam vai nosodītam.

Kas sagādā prieku ikdienā? Kā plānojat atpūsties vasarā?

– Pašreiz prieku sagādā tas, ka pavisam drīz būs pavasara brīvlaiks. Lai gan lielu daļu no tā pavadīšu, lasot Alberta Bela romānu “Bezmiēgs” un mācoties olimpiādei, taču tāpat veltīšu laiku, lai arī atpūstos. Protams, ļoti gaidu vasaru, jo tad būs beidzies eksāmenu laiks, kā arī varēs atpūsties. Šovasar plānoju doties kādā ceļojumā, taču vēl neesmu pārliecināta par to, kuru valsti vēlos apmeklēt.

Žetonu vakarā. Dace kopā ar smaidīgo un pozitīvo audzinātāju Ili Dobrovoļsku.

Foto - no personīgā arhīva

Saldais vaļasprieks. Dacei patīk un padodas kūku cepšana.

Foto - no personīgā arhīva

Īsumā

Aicina piedalīties konkursā un olimpiādē

Pirmsskolas bērnus, 1.–12.klašu audzēkņus un studentus aicina piedalīties skatuves runas konkursā “Vuolyudzāni”, bet vidusskolēnus – atklātajā valsts latgaliešu rakstu valodas un kultūrvēstures olimpiādē, kas jau divdesmit piekto reizi notiks 26.aprīlī Rēzeknes Valsts 1.ģimnāzijā. Vuolyudzānim ieteicams, kā uzsver skolotāja Veronika Dundure, vienu darbu izlasīt no Ontona Kūkuoja daiļdarbiem, bet olimpiādē tradicionāli būs piecas kārtas:

- ♦ latgaliešu rakstu valoda (rakstu valodas prasmes)
- ♦ Pīteram Miglinīkam – 175
- ♦ Nikodemam Rancānam – 155
- ♦ Ontonam Kūkuojam – 85
- ♦ Latgales kultūrtests (latgaliskie pasākumi, notikumi, jubilejas 2024.gadā).

Plašāku informāciju var izlasīt www.visc.gov.lv, www.ltgasoc.lv, www.lakuga.lv.

Sniegavīru konkurss

Uz atvadām no ziemas

Irēna Tušinska

Lai gan šogad ziema nelutināja ar bagātīgu snigšanu, saķert ziemu aiz astes izdevās Viļakas kultūras nama organizētā sniegavīru konkursa dalībniekiem. Par iesūtītajām fotogrāfijām kultūras nama “Facebook” lapā ikviens varēja nobalsot līdz 1.martam, lai visvairāk ‘patik’ zīmju nopelnījušais sniegavīra autors balvu saņemtu piecus kilogramus garda saldējuma. Šoreiz par laimīgo uzvarētāju kļuva pirmklasnieks Hardijs no Ropažiem, kurš savu balvu plāno saņemt pavasara skolēnu brīvlaikā, ciemojoties pie vecmāmiņas Viļakā.

Ziemas vidū izsludinātajā sniegavīru konkursā ar prieku piedalījās gan bērni, gan pieaugušie. Par laimi, februārī šo iecerī varēja īstenot, un dalībnieki tiešām pacentās, sniegavīru veidošanā izmantojot visu savu radošo iztēli. Viļakas kultūras nama “Facebook” mājaslapā joprojām apskatāmi sniegavīri ar kājām gaisā, sniega dāmas peldkostīmos, dzeltenī sniegavīri, sniegavīru ģimenes un daudzas citas iedzīvotāju izdomas radītas skulptūras. “Liels paldies visiem, kuri piedalījās. Visi sniegavīri bija ļoti skaisti,” pateicību dalībniekiem pauž konkursa organizatori. Lai gan uzvarētāja godu būtu pelnījis ikviens, visvairāk ‘patik’ zīmītes šoreiz izpelnījās septiņgadīgais Hardijs, par kuru nobalsoja 217 “Facebook” lapas apmeklētāji.

Hardija vecmāmiņa Zigrīda Vancāne lepojas ar mazdēla uzvaru, jo sniegavīru viņš uzvēla paša spēkiem. Izrādās, piedalīties konkursā Hardiju rosināja mamma, mūsu novadniece Inga Vancāne-Vatrala, kura vēlējās, lai dēls brīvo laiku pavada nevis telefonā, bet svaigā gaisā. Lai gan sniegavīrs, kas tapis pie puikas mājām Ropažos, nu jau izkusis, nopelnītā balva vēl jāsaņem. Vecmāmiņa cer, ka puika to izdarīs skolēnu brīvlaikā, ciemojoties pie viņas Viļakā. “Priecājamies par mazdēla uzvaru, taču galvenais – lai bērni piedalās šādās aktivitātēs,” uzskata Zigrīda.

Ar kājām gaisā (183 balsis). Airita Zelča konkursa uzdevuma īstenošanai piegāja radoši un iesūtīja 2024.gada uzvēltā sniegavīra foto. “Jo toziem sniega bija vairāk,” viņa pamato savu lēmumu.

Sniegavīrs, kuram patīk visi laikapstākļi (88 balsis). Birutai Romanovskai sniegavīru izdodas uzvēlt pat apstākļos, kad sniegs jau sācis kust. Izrādās, skulptūru veidošanai labi noder arī kaudzē sastumts pirmais sniegs. No sniega čupas, ko savas skulptūras veidošanai izmantoja arī konkursa dalībnieks Juris Romanovskis, Biruta dēlam par prieku uzmeistaroja vēl arī lāčus un mazas pīlītes, ko palaist ūdenī.

Foto - no personīgā arhīva

Latviska sniega lācenīte (102 balsis). Līga Babāne kopā ar bērniem piedalījās konkursā nolēma nejauši, pamatinājusi aicinājumu sociālajos tīklos. “Tieši bija uzsnidzis sniegs, un nolēmu, – kāpēc gan ne?! Tā ir arī papildus jautrība un ziemas prieku baudīšana. Lai gan bērni jau izauguši no sniega rotaļu vecuma, bija jautri, jo svarīgākais ir kopā būšana un pozitīvas emocijas,” apgalvo Līga. Kāpēc tieši latviska lācenīte? “Negribējās neko muļķīgu, tāpēc likām lietā radošo un latvisko izdomu. Manuprāt, lācis kļuvis par tādu kā mūsu puses simbolu,” skaidro Līga. Lai gan ziemeļiem pietāvs sniegs, dzīvojot laukos, tas bieži ir apgrūtinājums, tādēļ Līga nebēdā par tā iztrūkumu. Tāpat viņa nepārdzīvo, ka neieguva uzvarētājas balvu: “Konkursi jau tāpēc ir, lai tajos piedalītos, lai parādītu savas prasmes, lai palūktos, ko citi spēj, lai smeltos idejas. Noteikti neesam sarūgtināti. Prieks, ka konkursā piedalījās tik daudz bērnu un ģimeņu.”

Foto - no personīgā arhīva

Foto - no personīgā arhīva

Sniega dāmai patīk sauloties (100 balsis). Amanda Orlovska, kura palīdzēja jaunākajām māsām izveidot sniega skulptūras, spriež, ka šogad ziema bija jāķer aiz ūsas: “Bet Olafam par to tikai prieks. Kopā ar māsām Demiju un Patriciju nolēmām, ka Olafam noderētu sniega dāmas kompānija, jo kopā viņiem būs jautrāk.” Amanda piebilst, ka mainīgo laikapstākļu dēļ skulptūrām izdevās saglabāt sākotnējo izskatu tikai vienu dienu, turklāt savu ķepu sniegavīru *uzlabošanā* pielika arī četrkājainie mājas iemītnieki. Kāpēc tieši Olafs? Amanda skaidro, ka tas ir viens no jaunāko masu iecienītākajiem multfilmu varoņiem. Viņa atklāj, ka sniega ziemā jaunākajām māsām ļoti pietrūkst. Savukārt par to, ka neuzvarēja konkursā, meitenes neuztraucas. “Kad paziņoju, ka neesam uzvarējušas, māsas bija saprotošas un sarūgtinājumu viņu acīs neredzēju. Varbūt tikai nedaudz...,” piebilst Amanda.

Foto - no personīgā arhīva

Aktivitātes Baltinavā

Atceras bērniņu un runā latgaliski

Aizgavēni, 4.martā, Baltinavas muzejā ar saviem bērniņas stāstiem dalījās dažādu ciemu pārstāvji.

“Pasākuma mērķis nebija sanākt, lai paēstu *bleiņus* vai dalītos ar receptēm, bet lai savāktu informāciju par sanākušo cilvēku spēlēm bērniņā,” atklāj muzeja darbiniece ANITA LOČMELE, piebilstot, ka šādi pasākumi jau ir bijuši līdz šim, bet ne katru gadu, lai nav par biežu. Kā stāstīja klātesošie pasākuma dalībnieki, bērniņā daudz laika pavadījuši ārā, baudot ziemas priekus – laidušies no kalna ar ragavām (tādām, ar ko malku no meža vilka), slēpojuši, slidojuši un citādi jautri atpūtušies. Sprieda arī par to, kā visam pietika laika, jo tajos gados uz skolu bija jāiet arī sestdienās. Marija Skaba, piemēram, pastāstīja, ka viņām, māsām, tēvs uzmeistaroja slidas, kurām bijusi interesanta konstrukcija. Tolaik ziemās bērni slidot devās uz dīkiem. Lidiņa Ločmele atcerējās, kā kāds radnieks atvedis slēpes, un kas vēlāk bijusi par dzīves traģēdiju, kad viena slēpe salūzusi. Agrāk ziemās bija daudz sniega, bērni un jaunieši būvēja sniega cietokšņus. “Atcerējāties skaitāmpantiņus, ko skaitījām pirms spēlēm, arī spēles, ko spēlējām telpās vai ārā. Piemēram, spēles “Aklās vistas”, “Čirkas”, “Klusie telefoni”, “Še tev dālders” un citas,” stāsta Anita. Visu klātesošo stāstījumus viņa ierakstīja, lai ieraksts būtu kā apliecinājums tam, ka 2025.gadā cilvēki runā latgaliski, jo, kā saka A.Ločmele, jaunā paaudze praktiski vairs nerunā latgaliski, piebilstot, ka sazinā ar saviem mazbērniem apzināti lieto latgaliešu valodu.

Aizgavēnim raksturīgs mielasts ir pankūkas, tādēļ katra pasākuma dalībniece atnāca uz muzeju ar pankūkām – ķirbju, plānajām, biežajām, ar vai bez rozīnēm ceptajām. Pie

Nosvin Aizgavēni ar bagātīgu pankūku un smaržīgas tējas cienastu. Tikšanās laikā klātesošās sievas dalījās bērniņas atmiņās par ziemas spēlēm un kurioziem, ko sagādāja saviem mājniekiem, par dažādām galda un kāršu spēlēm. Pieminēja arī “Klasišu” lekšanu un “Blusu ķeršanu” uz papīra, kā arī liešanos ar ūdeni Jura dienā.

pankūkām iedēvējās nogaršot arī dažādas – astoņu veidu – zāpes un kumeliņu tēju, kurai, kā smeja Anita, bija pieburts klāt vēl kaut kas, jo tējai bijusi īpaša garša. Pasākums ilga vienu stundu, tajā piedalījās 14 cilvēki. “Kopā esot, katrs kaut ko atcerējās no bērniņas. Protams, ir gandarījums par

tikšanos. Atgriezies bērniņā vienmēr ir gandarījums, jo tad zāle bija zaļāka un maize – gardāka. Pasildījāties atmiņās,” atzīst izglītojošā darba un darba ar apmeklētājiem speciāliste A.Ločmele.

Rokdarbos patīk koši toņi

Baltinavas bibliotēkā martā skatāma JOLANTAS KAŠAS pārņemto rotaslietu un gerdani tehnikā darināto kaklarotu izstāde.

Pedagoģes, literātes Intas Naglas dzejas rindas “Visu mūžu mēs meklējam sevi, lai kādreiz baltajā gliemežvākā tīrāko pērli rastu...” ir izvēlētas par izstādes moto. “Prieks, ka mums apkārt ir daudz apdāvinātu cilvēku! Vajag tikai atklāt un uzrunāt. Martā Baltinavas bibliotēkas apmeklētājiem būs iespēja priecēt acis un sirdi ar ļoti daudzveidīgiem, daudzkrāsainiem un oriģināliem Jolantas darinātajiem darbiem no pērlītēm. Kad daba gatavojas savam pavasara krāsu mozaīkas uznācienam, mīļi gaidīts ikviens gūt patīkamas emocijas,” aicina bibliotēkas vadītāja Sarmīte Bukša.

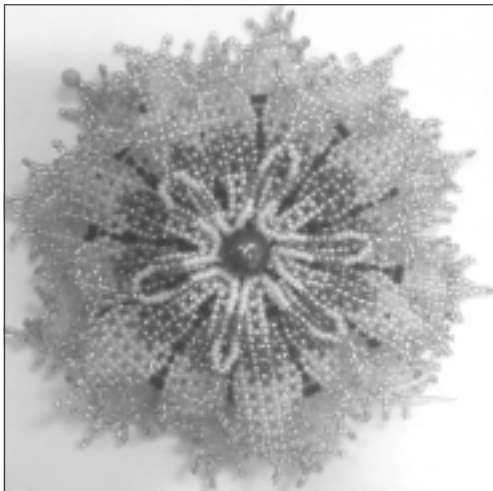
Darbu autore Jolanta atklāj, ka viņas rokdarbi ir bijuši skatāmi arī iepriekš izstādēs Tilžā, kas ir viņas dzimtā puse. Kā par viņas aizraušanos un izveidotajiem darbiem uzzināja Baltinavā? “Tilžas meitenes bija aizbraukušas uz Baltinavu, un vienai no viņām pie tērpā kā akcents bija pielikta mana

darinātā broša. Tā arī, kā saka, vārds pa vārdam, un noskaidroja, kas ir brošas autore,” atklāj rokdarbniece. Ar rokdarbiem uz ‘tu’ viņa ir kopš 18 gadu vecuma, kad vaļasprieka prasmi apguva, apmeklējot rokdarbnieču pulciņu. Jolanta auž, tamborē, uz rāmja darina lakatus, ada maučus un, protams, pērļo, darīnot krāšņas rotas. Ar rokdarbiem, vairāk tieši ar adīšanu, nodarbojās arī viņas mamma un vecmamma, kas, iespējams, radīja interesi par pašu darinātām skaistām un praktiskām lietām arī Jolantā. Astrida Krainā ir cilvēks, ko Jolanta sauc par savu skolotāju un kura ievadīja viņu rokdarbu pasaulē. “Viens no pēdējiem rokdarbiem, ko darināju, ir pērļu vainags. Dejoju deju kolektīvā “Mētra”. Vasarā patīk sēņot, ogot, neprotu sēdēt četrās sienās,” teic rokdarbniece, kura ikdienā strādā veikalā un ir mamma trim bērniem. Dēls vairāk interesējas par tehnikas lietām, bet abas meitas labprāt kopā ar mammu brīvajos brīžos darina rokdarbus. Meitenes, kā stāsta mamma, pašas sākušas darināt auskarus un rokassprādzes, viņa tikai reizēm palīdz.

Foto - no personīgā arhīva

Jolanta. Rokdarbu darināšana ir vaļasprieks, kas sniedz atpūtu no ikdienas darbiem un ir treniņš pirkstiem. Idejas gūst no interneta. “Pati savas rotaslietas īpaši nenēsāju, meitas gan rotājas,” atklāj Jolanta.

Brošiņa. “Pērļošana ir smalks darbs. Ja apgūst, tad nav nekā sarežģīta,” atzīst Jolanta.

Darinātas no pērlītēm. Kaklarotu meistarošanā izmantota gerdani tehnika, ko pielieto, kā skaidro rokdarbniece, darīnot ukraiņu rotas: “Tās ir ar ziedu motīviem un bez aizdares.” Jolantai patīk rotas gaišos toņos. Izstādē redzamās rotas katra ir citādāka, jo reti kad atkārtojas kāds raksts.

Lappusi sagatavoja A.Socka

Laiks atpūtai

Aizceļot uz Poliju pagarināt svētkus

Ja ir laiks, ceļot var arī ziemā. Īpaši skaistas ir Polijas pilsētas gadu mijā, bet svētku rotājumi priecē ceļotāju acis vēl arī janvārī, kad ceļā devāties mēs. Galvenais iemesls šoreiz bija lētas aviobiļetes uz Gdaņsku – pilsētu, no kuras paveras skats uz Baltijas jūru. Pilsētu, kas gadsimtiem ilgi ir uzņēmusi jūrniekus, tirgotājus un ceļotājus no visām pasaules malām. Zinot, ka nelielā attālumā ir arī šarmantās Sopota un Gdiņa, ceļojuma plāns bija skaidrs, – jāapskata arī tās, jo ne velti visas kopā sauc par Trispilsētu. Gdaņska ir slavena ar savu gleznaino arhitektūru, šaurajām ieliņām un skaistajām namu fasādēm. Iespēju šajās pilsētās ir daudz. Gardi zivju restorāni, akvaparks, amatnieku ieliņas, akvārijs, kafējnīcas, kuras atver jau sešos no rīta. Var doties uz augstāko skatu punktu Gdaņskā un apmeklēt Botānisko dārzu, kurā atrodas tropu augi no četriem kontinentiem. Pēc tā apskates var uzbraukt Olivia Garden 32.stāvā un vērot izcilu skatu uz visu Trispilsētu, Gdaņskas lici un Helas pussalu.

Aplūkot pilsētu var arī no lielā panorāmas rata, kas atrodas Gdaņskas Granāru salā. 1263.gadā par pilsētu pasludinātā Gdaņska gadsimtu gaitā ir bijusi Polijas, Prūsijas un Vācijas karaļvalsts daļa, bijusi Hanzas savienības pilsēta, brīvpilsēta un viena no lielākajām ostām Baltijas jūrā. Faktiski tā bija viena no bagātākajām pilsētām Eiropā, pateicoties plaukstošajai jūras tirdzniecībai un labajai valdības īstenotajai politikai. Pārvietoties no vienas vietas uz otru ir ērti ar vilcieniem, pilsētas transportu, bet, ceļojot četriem cilvēkiem, vislabāk izmantot “Bolt” taksometra pakalpojumus.

Svētku rotājumi pārsteidz ar savu unikalitāti. Parkos, skvēros un uz ielām izvietoti gaumīgi un neparasti svētku rotājumi, kas, iestājoties tumsai, priecē gan tūristus, gan vietējos iedzīvotājus.

Zemūdene un Gdiņas akvārijs. Zemūdeni bieži negadās redzēt, nu to varēja aplūkot tuvplānā. Akvārijā vairumu dzīvo organismu ekspozīcijai vākuši institūta zinātnieki, kā arī tirdzniecības flotes jūrnieki. Šeit var redzēt apmēram 250 dzīvnieku sugu, 142 zivju sugu, 3 abinieku sugu, 12 rāpuļu sugu, 58 bezmugurkaulnieku sugu pārstāvjus.

“Zuraw” ostas pacēlājs. Tas kļuvis par vienu no Gdaņskas simboliem, ko bieži attēlo uz suvenīriem. Viduslaikos tas bija lielākais ostas pacēlājs Eiropā un tika izmantots komerciālo preču pārkraušanai, vienlaikus kalpojot kā pilsētas vārti. Mūsdienās šeit ierīkota Nacionālā jūrniecības muzeja filiāle.

Otrā pasaules kara muzejs Gdaņskā. Šis nav tikai piemiņas un vēsturiskās atmiņas bastions, bet arī mūsdiēnīga publiskā telpa. Muzeja centrā ekspozīcija stāsta par traģisko Otrā pasaules kara pieredzi, ko nekad nedrīkst aizmirst. Mūsdienīgo laikmetīgās arhitektūras ēku atklāja 2017.gadā.

Burinieki – cits par citu greznāki. Gdiņas ostā piestājuši burinieki, pārsteidzot ar savu neparasto izskatu un greznām detaļām. Vasarās tie vizina tūristus pa Baltijas jūru.

Skaists 14.gadsimta tornis. Tas reiz bijis daļa no Gdaņskas varenajiem aizsargmūriem. Tornis atrodas lieliskā vietā netālu no Motlavas upes, un to ir vērts apskatīt pat tad, ja vēlaties uzņemt kaut dažas fotogrāfijas. Šajā apkārtnē ir daudz krogu, bāru un restorānu, pat retro stila karuselis, kā arī pārsteidzoša arhitektūra.

Pastaigā pa Sopotas molu. Šis Eiropā garākais koka mols, kas jūrā iestiepjas vairāk nekā puskilometra garumā, ir iecienīta pastaigu un atpūtas vieta. Tas atrodas pašā pilsētas centrā, bet tam abās pusēs – populārā Sopotas smilšu pludmale. Šajā kūrortpilsētā vasarās notiek viens no diviem lielākajiem Polijas mūzikas festivāliem.

Bronzas lauvēns. Zinātnieki saka, ka Gdaņskā esot aptuveni desmit šādas figūriņas, bet mums izdevās pamanīt tikai dažas. Katrai ir kāda simboliska nozīme. Šis, piemēram, ir biznesmenis, kurš pārdod maizīti ar militāriem.

Z.Loginas teksts un foto

Rūpējas par Krišjāņu iedzīvotāju veselību

Pieņem pacientus divas dienas nedēļā

“Kopš sevi atceros, vienmēr esmu gribējusi būt mediķe,” teic ILGA VOIŅIKOVA, kura 4.martā uzsāka strādāt Krišjāņu feldšeru veselības punktā par feldšeri.

Pastāstiet, lūdzu, par savu dzimto pusi un interesi par medicīnu!

– Dzīvoju Rēzeknes novada Strūžānos, dzimusi esmu Rēzeknē. Mamma strādāja bērnudārzā par audzinātāju, vēlāk – Strūžānu kūdras fabrikā par operatori, tētis – Strūžānu kūdras fabrikā par elektriķi un maiņas meistaru. Sākumā mācījos Jaunstrūžānu pamatskolā, tad, lai arī sapņoju par medicīnu, aizgāju mācīties uz Valmieras arodividusskolu par šuvēju. Kad pašai jau bija sava ģimene, man piedāvāja darbu Rēzeknē. Iesāku kā sanitāre un sapratu, ka ir pienācis laiks īstenot savu sapni – strādāt medicīnā. Sāku mācīties par māsu palīgu, tad vēlāk Paula Stradiņa medicīnas koledžā ieguvu māsas profesiju, strādāju Rēzeknes slimnīcas uzņemšanas nodaļā, kur iestājas pacienti no visas Latgales, darbs ir smags. Pēc gada turpināju mācības un ieguvu bakalaura grādu internajā aprūpē. Pēc pieciem gadiem atkal izdomāju, ka vajag pamācīties. Tā kā interesēja darbs neatliekamajā palīdzībā, aizgāju mācīties par ārsta palīgu. Mācoties uzrakstīju iesniegumu, ka vēlos strādāt ātrajos kā ārsta palīgs. Tobrīd bija brīva vieta Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD) Tilžas punktā, arī no mājām tas nebija tālu. Kopš 2019.gada decembra strādāju Tilžas punktā, Latvijas Universitātes Rīgas medicīnas koledžā ieguvu sertifikātu kā neatliekamās medicīnas ārsta palīgs.

Kā vērtējat aizvadītos darba gadus, kādi bijuši lielākie izaicinājumi?

– Medicīnā strādāju kopš 2002.gada, pārsvarā – Rēzeknes slimnīcas uzņemšanas nodaļā, NMPD Tilžas brigādē, kovida laikā strādāju Grebņevā uz robežas, astoņus gadus darbojos Zemessardzes Medicīnas rotā. Domāju, ka lielākie izaicinājumi bija kovida laikā, jo ar šo slimību saskārāmies pirmoreiz, nevienam nebija pieredzes, laiks bija smags. Slimoja ļoti daudz pacientu, arī personāls. Strādājot ātrajos un uzņemšanas nodaļā, saskārāmies ar pacientiem, kuru saslimšanas, kā šķita, nebija smagi gadījumi, bet pēc hospitalizācijas dzirdēju, ka ir miruši. Zinu gadījumus, kad mira jauni cilvēki vai citā ģimenē, piemēram, nomira divi cilvēki.

Kā uzzinājāt par darba piedāvājumu Krišjāņos?

– Par darba iespējām Krišjāņos uzzināju no kolēģes Tilžā, viņa ieteica pieteikties vakancei. Krišjāņi man nav sveša vieta, arī izsaukumos braucam uz šo pagastu, daudzi pacienti ir zināmi. Tā kā Tilžā vairs nav jādežurē naktīs, nolēmu pastrādāt Krišjāņos.

Ko ieteiktu iedzīvotājiem, lai pēc iespējas ilgāk saglabātu labu veselību?

– Griesties pie speciālista, pie ģimenes ārsta. Ir cilvēki, kuri klauvē pie mediķu durvīm par jebkuru sīkumu, bet ir arī tādi, kuri gaida cerībā, ka varbūt slimība pāries. Citreiz paiet gadi un cilvēku atved tādā stāvoklī, kad diemžēl vairs nevar palīdzēt, kad saslimšanas ir tik ielaistas, ka jādomā, kā viņam atvieglot aiziešanu. Citi pacienti, iespējams, negriežas pie ģimenes ārsta, citi, iespējams, aiziet, bet sastopas ar garām rindām pie speciālistiem, citiem varbūt nav līdzekļu ārstēties. Uzklusot pacientus Krišjāņos, centīšos sazināties ar speciālistiem vai nosūtīt uz izmeklējumiem. Ceru, ka pacienti nāks ar saviem jautājumiem, kopīgiem spēkiem domāsim, kā risināt problēmas. Svarīgas noteikti ir ikgadējās pārbaudes, jo arī tad daudz kas atklājas. Galvenais ir sadarboties, lai droši nākt un runāt.

Vai pārdzīvojat par pacientiem?

– Protams, pārdzīvoju par smagākiem gadījumiem. Kad ar ātrajiem aizvedam pacientus uz Balviem vai Rēzekni, interesējos, kā ir ar viņiem, kā jūtas. Piemēram, bija gadījums Lazdukalnā, kur pacientei veiksmīgi veicām reanimāciju – brigādē ātri noreāģējām

Mediķe. “Gribu turpināt strādāt Rēzeknes slimnīcā, kur man ir pusslodze, kā arī apvienot darbu NMPD un Krišjāņos, kur pacientiem nodrošināšu primāro aprūpi, veselības stāvokļa kontroli un citu palīdzību veselības jautājumos,” saka Ilga Voiņikova. Krišjāņos pacientus viņa pieņem otrdienās un ceturtdienās.

Foto - no personīgā arhīva

Ar meitu. Sabīne izvēlējās iet mammas pēdās – rūpēties par pacientu veselību.

un sapratām, kas katram jādara, un viss izdevās, cilvēks palika dzīvs. Vēlāk interesējos, kā tai babiņai klājas. Bieži vien pārdzīvojam, kad ir avārijas, jo galvenais – pacientu aizvest, tikt ātrāk līdz slimnīcai.

Varbūt arī bērni ir izvēlējušies strādāt medicīnas nozarē?

– Man ir trīs bērni – meita Sabīne (25 gadi) izvēlējās strādāt medicīnā. Pabeidza māsu skolu, ieguva bakalaura grādu, tagad domā mācīties par ārsta palīgu un nākotnē, iespējams, arī par ārstu. Sākumā, līdzīgi kā es, izvēlējās citu profesiju, aizgāja mācīties par stilisti–vizāžisti. Tomēr medicīna saistīja vairāk, viņa atnāca strādāt uz Rēzeknes slimnīcas uzņemšanas nodaļu, kur kolēģi saka, ka medicīna ir viņas istā vieta. Vecākajam dēlam ir 30 gadi, viņš vairāk dzīvo pa ārzemēm, ar medicīnas nozari nav saistīts. Jaunākais dēls mācās Dricānu vidusskolas 4.klasē, viņš varbūt arī vēlētos apgūt mediķa profesiju, bet pagaidām saka ‘nē’, jo tas esot smags darbs.

Kā mēdzat pavadīt brīvo laiku?

– Brīvo laiku pavadu ar ģimeni, kopā pagatavojam vakariņas, šad tad kaut kur aizbraucam, apmeklējam filmas Latgales vēstniecībā “GORS”. Pārsvarā ir darbs un darbs, kad pēc dežūras vienīgā doma ir ātrāk nokļūt līdz gultai. Uzņemšanas nodaļā 24 stundas esmu uz kājām, pacientu plūsma ir ļoti liela.

Īsumā

Svin Meteņus ar maskām, dziesmām un rotaļām

Aizvadītajā otrdienā Eglaines pamatskolas pagalmā, gaidot pavasara tuvošanos un iejūtoties dažādos tēlos, klātesošie svinēja Meteņdienu.

Meteņus, kā atzina skolotāja Aija Ikstena, svin septiņas nedēļas pirms Lieldienām, tie ir viduspunkts starp Ziemassvētkiem un Lieldienām un liecina par pavasara tuvošanos. Kāpēc Meteņos, ievērojot tradīcijas, izmanto maskas un iejūtas dažādos tēlos? Maskotie tēli, kā zināms, tradicionāli mājai un saimei nesa svētību, veselību, aizsardzību un nodrošināja auglību, padzina visu slikto un ļauno. Pasākumā izskanēja vairāki ticējumi un pavasara tēmai atbilstošas mīklas, ko skolēni veiksmīgi uzminēja. Piemēram, viens no latviešu tautas ticējumiem skanēja: ja Metenī vējains laiks, būs auksts pavasaris. Lai arī todien vējš pūta uz nebēdu, ikviens, šķiet, tomēr klusībā cerēja, ka pavasaris būs silts un patīkams. Ar skanīgām dziesmām etnogrāfiskā ansambļa “Benislava” izpildījumā, rotaļās iešanu un citām jautrām Meteņdienas izdarībām, kā arī mīlojoties ar desiņām, kas ceptas uz ugunsкура, un citiem gardumiem, klātesošie pavadīja ziemu un pavēra vārtus pavasarim.

Foto - A. Socka

Ciemojas un rada jautrību. Etnogrāfiskā ansambļa “Benislava” pārstāvji ne tikai dziedāja, bet arī uzturēja jautru noskaņu visa pasākuma laikā. Piemēram, mudinot ar kustību palīdzību izdziedāt dziesmu “Kur tad tu nu biji, āži manu?”.

Foto - no personīgā arhīva

Meteņu cienasts. Kā jau svētkos ierasts, neiztika bez gardumiem, īpaši uz ugunsкура pašu ceptām desiņām.

Foto - no personīgā arhīva

Maskas.

Skolēni un arī skolotāji iejutās dažādos tēlos – gan dzīvnieku, piemēram, zaķa vai vilka, gan pārtapa par saimniekiem un saimniecēm, kur, izmantojot apģērbu, tēloja pretējā dzimuma pārstāvjus.

Lappusi sagatavoja A.Socka

Pieredze

No nulles rada jaunu produktu – izdzīvošanas komplektu

Sanita Karavoičika

“Beidzot tas ir izdarīts! Gadu ilgs darbs vainagojies panākumiem un iesāktais pabeigts pilnībā – paša darbnīcā tapis mūspusē nebijis produkts,” ar prieku secina Lazdukalna pagasta iedzīvotājs KĀRLIS BRÜVERS, kurš pats savām rokām radījis kompakto izdzīvošanas komplektu, kas noderēs gan ārkārtas situācijās, gan arī atpūšoties brīvā dabā.

Bijušie cēsinieki Kārlis un Inga Brūveri ar meitām uz Kārļa vectēva māju Lazdukalna pagastā pārcēlās dzīvot pirms 12 gadiem un šobrīd šo pusi jau sauc par savējo. Ikdienā Kārli var sastapt savā galdniecības darbnīcā Rugājos, kur tiek radītas daudz un dažādas sadzīvē vajadzīgas praktiskas lietas, tostarp arī jaunais izgudrojums – izdzīvošanas komplekts, kuram uzņēmējs devis nosaukumu “EZRA”. Kārlis stāsta, ka nosaukums tapis par godu Vecajā Derībā minētajam pravietim Ezram, kura vārds tulkojumā no ebreju valodas nozīmē ‘palīgs’ vai ‘palīdzība’. “Ideja par šo komplektu manā galvā dzīvoja jau gadus desmit, taču pašos pirmsākumos es to redzēju pavisam citā veidolā. Bet, kad sākās karš Ukrainā un pie mums arvien vairāk tika popularizēta 72 stundu izdzīvošanas soma, atkal sāku par to domāt. Sapratu, ka jāķeras pie darba un jāmēģina kaut ko darīt,” atklāj Kārlis.

Cer, ka somu izmantot nenāksies

Brūveru ģimenes mājās 72 stundu soma ārkārtas gadījumiem jau salikta un ir ļoti labi nokomplektēta. Kārlis stāsta, ka tajā atrodas teju viss, kas nepieciešamības gadījumā būtu vajadzīgs. Visiem ģimenes locekļiem iegādāts termo apģērbs, kas ar vakuuma iesaiņotāja palīdzību pārvērties mazās paciņās, sagādāta speciālā pārtika – buljona kubiņi un pārtikas batoniņi ar derīguma termiņu 40 gadi, kuros katrā ir nedaudz vairāk kā tūkstotis kaloriju. Ārkārtas gadījumā pieaudzis cilvēks ar šādu batoniņu varētu izdzīvot dienu. “Neliēgšos, šis pirkums nebija lēts, toties ļoti labs. Protams, somā atradusies vieta arī nazim, mazam, saliekamam zāģītim, iegādājos speciālo kramu, jo sērkokciņi var izmīkrt un šķiltavas – izbeigties. Ik pa laikam kaut ko vēl iedomājos un somu papildīnu,” atklāj uzņēmējs. Būdam mednieks, viņš ir pārliecināts, – ja pie gaļas var tikt, tad vajag tikai buljonu, un zupu var izvērtīt: “Vēl ļoti svarīgi, lai kājās ir termo zeķes – pēc personīgās pieredzes varu teikt, ka tās tiešām palīdz, tādēļ gribu nopirkt visai ģimenei. Viena soma man salikta tik pilna, ka vietas vairs nav nekam. Ceru, ka neko neesam aizmirsuši, bet tikpat ļoti ceru, ka šo somu izmantot nenāksies.”

Patik atrast labāko tehnisko risinājumu

Kad Kārlis sāka likt 72 stundu somā nepieciešamo, viņš saprata, ka visu tajā ievietot tāpat nav iespējams. “Var ielikt mazu gāzes plītiņu, sērkokciņus un citu nepieciešamo. Bet bez tā cilvēkam ir vēl citas vajadzības. Ja gadījies nonākt krīzes situācijā, tad, lai cilvēciņi justos, manuprāt, ļoti svarīgi ir nomazgāties – vismaz rokas nomazgāt, krūzīti izskalot. Mūsu ģimenei ļoti patīk doties ceļojumos, kempingot, un tad jau tikpat svarīga ir arī ēst gatavošana. Turklāt es palieku arvien vecāks, man nepatik vairs uz zemes, uz dēlīša griezt gurķišus, tomātiņus. Gribu kā cilvēks pie galda normāli pagatavot ēdienu, tādēļ tapa ideja par izlokāmu galda virsmu. Tā bija galvenā doma, – arī esot ārpus mājām, justies daudz maz cilvēciņi,” par savu izgudrojumu stāsta uzņēmējs. Viņš atklāj, ka šāda veida izdzīvošanas komplekts pasaulē nav nekas jauns, taču savam modelim Kārlis visu radījis pats – no nulles. “Esmu skatījies, kā taisa citi, un prātojis, kā varētu izdarīt labāk. Ražotāju ir daudz, bet lielākajai daļai komplekti pielāgoti kādai konkrētai automašīnai. Ar ko manējais unikāls un savādāks nekā pārējie? Pirmkārt, tas ir mobils – uz riteniem, līdz ar to ērtāk pārvietojams arī tad, ja nav automašīnas. Otrkārt, tam nodrošināta elektrības padeve. Pieejama 12 voltu elektriskā sistēma, līdz ar to ar USB vadu var uzlādēt gan telefonu, gan citas ierīces, un ierīkots solārais panelis, kas akumulatoru uztur pie dzīvības. Svarīgs, protams, arī dzeramais ūdens, kam vajadzīgs filtrs. Ar manu ūdens filtru var izfiltrēt līdz 4 tūkstošiem litru ūdens, kas ir ļoti daudz, ja ņem vērā, ka tūkstoš litru četru cilvēku ģimenei pietiek vienam mēnesim. Un tas ir tikai pārtikai,” skaidro Kārlis. Viņš stāsta, ka komplektā vēl iekļauts tekošs ūdens gan dušai, gan

Foto - no personīgā arhīva

Labs darbs, kas padarīts. Lazdukalnietis Kārlis Brūvers atzīst, ka viņam patīk izgudrot, uzlabot, pārveidot, atrast labāko risinājumu. Lai taptu viņa pēdējais izgudrojums, bija vajadzīgs gads.

krānam, kas tiek nodrošināts, pateicoties iebūvētam sūkņim. Komplekts paredz arī divu veidu iespējas pagatavot ēdienu. To var darīt uz jaudīgas gāzes plītiņas vai uz saliekamas Vācijā ražotas malkas plītiņas. Vēl aprīkojumā ietilpst aptieciņa, ir vieta traukiem un krūzītēm.

No idejas līdz gatavam produktam – gads

Pagājušā gada aprīlī Kārļa darbnīcā tapa pirmais izdzīvošanas komplekta prototips, kas tika saskrūvēts no lētiem materiāliem. Tālāk sekoja liels izpētes un uzlabošanas darbs, kura laikā tika saražoti vēl pieci līdzīgi komplekti. “Skatījos komplekta formu, lielumu. Pamats, protams, visiem bija vienāds, bet ar katru nākamo modeli kaut ko uzlaboju. Pats pirmais prototips bija ļoti smags, tādēļ bija jāmeklē varianti, kā to padarīt vieglāku. Meklēju vieglākus materiālus, daudz ko samainīju iekšpusē, nomainīju mazos ritenīšus pret lielākiem. Filtrēju, testēju, dzēru ūdeni no dažādām ūdenstilpēm un atzinu to par labu esam,” skaidro uzņēmējs. Tas bija intensīvs darbs gada garumā, kad viņš strādāja ne vien brīvā laikā, bet arī sestdienās, svētdienās un vakara stundās. Tā pakāpeniski viss tika uzlabots, līdz panākts vēlamais rezultāts.

Uzsvars uz kvalitāti

Atbildot uz jautājumu, kas izdzīvošanas komplekta radīšanā bija pats grūtākais, Kārlis teic, ka svarīgākais bija atrast kvalitatīvus materiālus: “Pirku, testēju un skatījos, der vai neder, būs labi vai nē. Rezultātā man tagad pilna darbnīca ar nevajadzīgiem rokturiem, skrūvēm un krāniem. Bet es priecājos par savu sievu Ingu, cik viņa pacietīga. Nevienu brīdi neteica, – vecīt, pietiek jau tērēties. Ej strādā, kā visi pārējie, ko tu materiālus bojā! Viņa ļāva man nonākt līdz rezultātam.” Uzņēmējs atzīst, ka daudz laika paņēma arī precīza detaļu sagatavošana, kas ir ļoti svarīgi, ja produktu plānots ražot sērijveidā. Bieži, izfrēzējot un liekot kopā kādu detaļu, atradās kāda maza kļūdiņa: “Ar datorprogrammu katru detaļu uzzīmēju atsevišķi trīs dimensijās. Tur tiešām nepieciešams filigrāns darbs, milimetrs pie milimetra, tādēļ neprecizitātes nedrīkst pieļaut. Vienam eksemplāram to var novērst, bet, ja ražo sērijai un ir desmit detaļas ar kļūdiņām, tā nedrīkst būt. Un atkal nācās taisīt par jaunu. Bet tās kļūdiņas bija un bija, kamēr tiku līdz perfektajam variantam.”

Kārlis izpētījis daudzus konkurentu produktus un secinājis, ka, piemēram, citiem komplektācijā nav solārā paneļa ar elektrības sistēmu, nav arī malkas krāsnīņas. Turklāt vairums ražotāju izvēlas tā sauktos USB krānus plastmasas korpusā ar akumulatoru, ar kuru, piemēram, nodušoties noteikti neizdosies. “Mans ražotais komplekts ir diezgan dārgs, taču tur viss pārdomāts līdz sīkumam. Piemēram, ūdens sūkņītis nav lētais Ķīnas variants, bet Vācijā ražots sūkņis. Arī malkas

Foto - no personīgā arhīva

Par visu – padomāts! Ērti, kompakti, praktiski. Ar šādu pārvietojamo komplektu cilvēks izdzīvos jebkuros apstākļos.

krāsnīņa un ritenīši ražoti Vācijā, darba virsma nākusi tepat no Latvijas – tas ir finieris ar melnu, matētu, skrāpējuma izturīgu virsmu. Mana vēlme bija radīt produktu, kas krīzes situācijā tiešām nepieviļ, lai kalpo, kā nākas. Lai nav jākaunas, kad klients zvana un saka, ka kaut kas salūzis. Šobrīd jau pilnībā nokomplektēti un finiera kastēs iepakoti deviņi komplekti, bet esmu gatavs ražot daudz vairāk,” atzīst uzņēmējs.

Izdzīvošanas komplektu Kārlis jau mēģinājis piedāvāt arī ārpus Latvijas robežas un atzīst, ka atsaucība ir. “Instagram” kanālā ievietotais videorullītis nedēļas laikā ieguvis 15 tūkstošus skatījumu, cilvēki raksta, jautā un interesējas. “Uzrakstīja viens cilvēks no Beļģijas, kurš manu produktu gribētu tirgot savā veikalā, saņemts sadarbības piedāvājums arī no TV kanāla Vācijā, kas filmē šizetus par kempingošanu. Neliēgšos, bija prieks, ka tas, ko daru, viņiem šķita pietiekami interesanti. Tātad pie sasniegtā apstāties nevajag,” secina Kārlis.

Aizbraukt uz veikalu un nopirkt nav māksla

Uzņēmējs atzīst, ka viņam patīk izgudrot un pilnveidot visu, kas pilnveidojams. Paraleli darbam pie izdzīvošanas komplekta Kārlis savas darbnīcas otrajā stāvā būvē pēc paša projekta tapušu laivu: “Tā būs apkurināma laiva ar mazu kajīti, līdz ar to varēs gan ceļot pa ūdeņiem, gan tajā dzīvot.” Kārlis atklāj, ka viņam patīk ne vien izgudrot, bet, ja ir kāda problēma, arī izdomāt, kā to atrisināt – atrast labāko tehnisko risinājumu. “To esmu iemācījies un pārņēmis no sava vectētiņa. Viņš prata ar to, kas ir, izdarīt tik labi, cik vien varēja. Aizbraukt uz veikalu un nopirkt gatavu, tā jau nav māksla. Bet, ja tev mājās ir tikai konkrētie materiāli, tad svarīgi no tiem uztaisīt tik labi, cik vien iespējams. Lūk, tā ir dzīves gudrība, ko esmu mantojis no saviem senčiem un pielietoju ikdienā,” apstiprina Kārlis Brūvers.

* Sākums 1.lpp.

“Cansone” negrasās doties pensijā

Nosaukuma meklējumos. Rugāju dāmu vokālā ansambļa vadītāja Sanita Anckina neslēpj, ka ir domāts par ansambļa nosaukumu: “Sapratām, ka šāds vārds vēl nav izgudrots, tāpēc paliek tā, kā ir.” Viņa priecājās par iespēju svētkus svinēt kopā ar ansambli “Cansone”. Viriešiem, viņasprāt, otrās pusītes jānodrošina ar rīta kafiju, pusdienām, tīru māju un lai bērni ir nodarbināti.

“Bitīt’ matos” apsveic “Cansoni”. Pasākuma vadītāja Jolanta zināja teikt, ka Viļakas kultūras nama jauniešu deju kolektīvā “Bitīt’ matos” katrai meitiņai ir savs puisītis: “Vēl piebildīšu, ka *bitīšu* mamma Diāna ilgu laiku arī ir dziedājusi vokālajā ansambli.” Kolektīva “Bitīt’ matos” vadītāja Diāna Astreiko atklāja, ka savulaik uzaicināta dziedāt sieviešu ansambli: “Teica, ka būs forši. Mēs stāstām jokus, mēs spēlējam kārtis, – solīja pašdarbnieces. Uz jautājumu, kad tad viņas dzied, saņēmām atbildi, ka tad, kad iet mājup...”

Ciemiņi. Naudaskalna jauktais vokālais ansamblis “Malduguns” Lienes Akmeņkalnes vadībā sveica kolēģus Viļakā.

Vai konkurenti? Medņevas tautas nama sieviešu vokālā ansambļa “Melodija” vadītāja Inīta Raginska neapstiprināja versiju, ka konkurē ar ansambli “Cansone”.

Veldzējas atmiņās. Skanīgās otrās balss īpašniece Aļona Ārmāne kāpa uz skatuves pēc gandrīz 10 gadu pārtraukuma, lai kopā ar “Cansone” dziedātājiem izpildītu viņas mīļāko dziesmu “Cīrulis”, kas tik ļoti iegūlusi atmiņā, ka joprojām skan viņas sirdī. Lūgta atklāt, vai pieļauj iespēju, ka atgriezies uz skatuves, Aļona lakoniski noteica: “Viss var būt!”

Sveiciens svētkos! Senioru dāmu deju kolektīva “Intriga” dalībnieces vienbalsīgi pavēstīja: “Sveiciens svētkos!”

Kāda ir sieviešu iepriecināšanas recepte? Vilis Cibulis sievietēm vēlēja vienmēr būt skaistām: “Čaļiem ir jācenšas, lai tādas viņas būtu. Kāda recepte? Jāmīl, jānēsā uz rokām, no rītiem jāgatavo kafija, jādāvina ziedi...”

Īpašie viesi. Koncertā izskanēja pateicības vārdi bijušajām Viļakas kultūras nama sieviešu vokālā ansambļa dziedātājām, tostarp vadītājām Marutai Pitkevičai un Daigai Elksnītei (foto). Maruta atgādināja, ka 1997.gadā ansamblis ieguva pirmo trešās vietas diplomu Latgales reģionā.

Dāvanā saņem Laimas lāci. Viļakas kultūras nama direktora pienākumu izpildītāja Kristina Lapsa “Cansonei” dāvāja Laimas lāci, vēlot dziedātājām lācim ausī iečukstēt savas vēlmes.

Īsumā

Spēkā stājies maksķerēšanas liegums no laivām, kanālos un caurtecēs

Valsts vides dienests (VVD) atgādina, ka līdz 30.aprīlim saistībā ar zivju nārstu ir aizliegta jebkura veida maksķerēšana no laivām un citiem peldošiem transportlīdzekļiem visos Latvijas teritorijā esošajos ūdeņos, izņemot Baltijas jūru un Rīgas līci, kā arī noteiktos kanālos un caurtecēs.

Pērn par maksķerēšanas pārkāpumiem, kas konstatēti kanālos un caurtecēs, divu mēnešu periodā VVD piemērojis 84 administratīvos sodus. Maksķerēšana lieguma laikā ir būtisks pārkāpums un apdraud zivju resursu dabisko atražošanu.

Līdz 30.aprīlim maksķerēšana aizliegta arī vairākos kanālos un caurtecēs:

▲ Daugavas upju baseina apgabalā: Juglas kanālā, Juglas upē, Loču kanālā, Mazo Baltezeru un Lielo Baltezeru savienošā ūdenstecē, Mīlgrāvī un Sarkandaugavā.

▲ Gaujas upju baseina apgabalā: Alūksnes ezeru un Pārmetņa ezeru savienošā ūdenstecē, Alūksnes ezeru un Dzilnas ezeru savienošā ūdenstecē, Auciema ezeru un Raiskuma ezeru savienošā ūdenstecē, kā arī Ineša ezeru un Tauna ezeru savienošā ūdenstecē.

▲ Lielupes upju baseina apgabalā aizliegts maksķerēt Starpiņupē (Kaņiera kanālā) un Varkaļu kanālā.

Tāpat noteikts aizliegums maksķerēt Ventas upju baseina apgabalā kanālos un caurtecēs – Mazo Nabas un Lielo Nabas ezeru savienošā ūdenstecē, Nabas kanālā, Papes ezera kanālā un Tirdzniecības kanālā.

No 1.marta maksķerējot aizliegts lomā paturēt:

▲ līdakas – no 1.marta līdz 30.aprīlim;

▲ salates (meža vimbās) – no 1.marta līdz 15.maijam.

Maksimālais administratīvais sods par maksķerēšanas noteikumu pārkāpumiem ir līdz 350 eiro. Ja maksķerēšana lieguma laikā rezultējas zivju noķeršanā, papildus administratīvajam sodam jāatmaksā arī zivju resursu zaudējumi. Piemēram, zaudējuma atlīdzība par vienu lieguma laikā lomā paturētu līdaku ir 145 eiro, bet par salati – 180 eiro.

Zemes stunda atgriežas, lai atgādinātu – daba ir mūsu drošības pamats

Šī gada 22.martā plkst. 20.30 jau deviņpadsmito reizi norisināsies pasaulē lielākā vides akcija – Zemes stunda. Šajā stundā cilvēki visā pasaulē aicināti veltīt stundu Zemei un izslēgt gaismas, lai tā simboliski paustu atbalstu mūsu planētai un atgādinātu par nepieciešamību rūpēties par tās nākotni.

Laikā, kad pasaule kļūst arvien sašķeltāka, Zemes stunda ir vienotības un cerības simbols, kas iedvesmo cilvēkus apvienoties kopīgai rīcībai. Tā atgādina, ka daba ir mūsu drošības pamats un ka ikvienam no mums ir iespēja sniegt savu ieguldījumu tās aizsardzībā un atjaunošanā.

Aizvadītajā gadā pasaule arvien biežāk piedzīvoja spēcīgas vētras, postošus ugunsgrēkus un milzīgus plūdus. Turklāt 2024.gads ir kļuvis par karstāko gadu visā novērojumu vēsturē. Jaunākais WWF (*World Wide Fund for Nature*) Dzīvās planētas ziņojums 2024 atklāj satraucošu ainu — kopš 1970.gada novēroto savvaļas sugu populācijas samazinājušās vidēji par 73%. Tas ir skaidrs brīdinājuma signāls par pieaugošu sugu izmiršanas risku un veselīgu ekosistēmu izzušanu. Pasaule ir apdraudēta, un mēs strauji tuvojamies bīstamiem klimata kritiskajiem punktiem (*tipping points*), kad galvenās ekosistēmas, iespējams, nekad vairs nespēs atjaunoties. Zemes stunda atgādina, ka katra rīcība ir svarīga un kopā mēs varam panākt pārmaiņas.

Zemes stunda ir pazīstama ar simbolisko *gaismas izslēgšanas* brīdi. Izslēdzot apgaismojumu pieminekļiem un ēkām visā pasaulē, arī iedzīvotāji tiek aicināti simboliski izslēgt gaismu un “veltīt stundu Zemei”, 60 minūtes darot kaut ko pozitīvu mūsu planētas labā. Zemes stunda aicina ikvienu atrast sev piemērotu un tīkamu veidu, kā pavadīt šo stundu Zemei. Neatkarīgi no tā, vai tā ir ilgtspējīgas maltītes pagatavošana, dabas dokumentālās filmas skatīšanās, pastaiga pa mežu, lai būtu tuvāk dabai, vai arī lai savā mājoklī nomainītu neilgtspējīgus produktus pret videi draudzīgām alternatīvām. Ir neskaitāmas iespējas, no kurām izvēlēties.

Informē VID

Brīvprātīgi iesniedzamā gada ienākumu deklarācija

Marts iesākas ar gada ienākumu deklarācijas par 2024.gadu iesniegšanu. Iedzīvotājiem, kam deklarācija jāsniedz obligāti, tas jāizdara līdz 2.jūnijam vai, ja kopējie ienākumi pērn bijuši lielāki par 78 100 eiro, līdz 1.jūlijam. Savukārt brīvprātīgi attaisnoto izdevumu deklarēšanai un nodokļa atgūšanai deklarāciju var iesniegt trīs gadu garumā. Tādēļ aicinām nesniegt deklarācijas tieši marta pirmajās dienās, jo gadījumā, ja sistēmai vienlaikus cenšas pieslēgties pārmēru liels lietotāju skaits, tā var darboties lēnāk vai uz laiku nebūt pieejama.

Pirms GID iesniegšanas ieviesta EDS virtuālā rinda

Lai nodrošinātu VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmas (EDS) darbības nepārtrauktību un izvairītos no sistēmas pārslodzes, šogad ir ieviesta EDS lietotāju rindošana. Tā nodrošinās secīgu lietotāju pieprasījumu apstrādi un informēs lietotājus par sagaidāmo pakalpojuma pieejamību jeb rindas kārtību. Proti, ja sistēmai vienlaikus būs pieslēdzies pārmēru liels lietotāju skaits, tad cilvēki tiks automātiski novirzīti uz virtuālu “uzgaidāmo telpu”. Tajā ikviens redzēs aktuālo pieslēgumu skaitu (cik cilvēku vēl ir pieslēgušies sistēmai) un tiks informēts par iespējamo pieslēgšanās laiku.

Kam jāiesniedz gada ienākumu deklarācija?

Obligāti deklarācija ir jāiesniedz tiem iedzīvotājiem, no kuru ienākumiem iedzīvotāju ienākuma nodoklis nav samaksāts pilnā apmērā, piemēram, personām, kuras veikušas saimniecisko darbību vai ienākumus guvušas ārvalstīs. Deklarācija obligāti jāiesniedz arī tad, ja gada laikā ir saņemts mazākiem ienākumiem atbilstošs neapliekamais minimums, bet gada kopējie ienākumi tomēr bijuši lielāki, tādēļ pēc deklarācijas aizpildīšanas varētu būt jāatmaksā šī atviegrojuma jeb atlaides daļa.

Brīvprātīgi iesniegt gada ienākumu deklarāciju, lai atgūtu pārmaksāto nodokli par saviem un savu ģimenes locekļu attaisnotajiem izdevumiem, var ikviens cilvēks, no kura ienākumiem tiek maksāts iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Attaisnotie izdevumi ir izdevumi par ārstniecības un zobārstniecības pakalpojumiem, par augstāko izglītību un kvalifikācijas celšanu, kā arī par bērnu interešu izglītību jeb pulciņiem. Tāpat attaisnotie izdevumi ir ziedojumi un dāvinājumi sabiedriskā labuma organizācijām un politiskajām partijām, kā arī iemaksas privātajos pensiju fondos un uzkrājošajā dzīvības apdrošināšanā. Iesniedzot deklarāciju, iespējams saņemt arī gada laikā neizmantotos nodokļa atvieglojumus. Brīvprātīgo gada ienākumu deklarāciju drīkst iesniegt un labot vēl trīs gadus.

Šogad šo deklarāciju var iesniegt ne tikai par 2024.gadu, bet arī par 2023. un 2022.gadu, bet līdz 2025.gada 23. jūnijam – vēl arī par 2021.gadu.

Nodokļa pārmaksu atmaksā trīs mēnešu laikā

Nodokļa pārmaksu VID atmaksā iedzīvotājiem ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no deklarācijas iesniegšanas. Ir sprotams, ka deklarāciju iesniegšanā viens no steigas iemesliem ir vēlme saņemt nodokļa atmaksu pēc iespējas ātrāk. VID vērs uzmanību, ka atmaksas saņemšanas ātrums nav tieši saistīts ar deklarācijas iesniegšanas brīdi, bet gan ar deklarācijas saturu un apjomu (tajā norādītās un pievienotās informācijas daudzumu un sarežģītību) un pārbaudes procesa norisi.

Kā iesniegt gada ienākumu deklarāciju?

Iesniedzot gada ienākumu deklarāciju elektroniski VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, deklarācijā automātiski tiek iekļauti visi VID rīcībā esošie dati un aprēķinātas maksājamās summas. Pieslēgties EDS var ikviens, izmantojot savas internetbankas vai VID piešķirto lietotājvārdu un paroli, kā arī “SmartID”, “eID”, “eParakstu” vai “eParaksts mobile”.

Tiem cilvēkiem, kuriem pašiem nav pietiekamu prasmju vai pieredzes EDS lietošanā, palīdzēt sagatavot deklarāciju var ģimenes locekļi. Tāpat ģimenes locekļi savu radnieku attaisnotos izdevumus var pievienot savai deklarācijai. Deklarācijā var iekļaut vecāku, vecvecāku, bērnu, mazbērnu un arī laulāto attaisnotos izdevumus par ārstniecību un izglītību, kā arī izglītības un ārstniecības izdevumus par savām māsām un brāļiem, kuriem ir noteikta 1. vai 2.grupas

invaliditāte.

Iedzīvotāji, kam nepieciešama palīdzība deklarācijas aizpildīšanā un iesniegšanā EDS, ir aicināti doties uz jebkuru no vairāk nekā 200 valsts un pašvaldību vienotajiem klientu apkalpošanas centriem (VPVKAC) visā Latvijā (<https://www.pakalpojumucentri.lv/vpvkac>), kur darbinieki sniegs pilnvērtīgu palīdzību. VPVKAC ir pieejams arī e-pakalpojums “Gada ienākumu deklarācijas pieņemšana”. Pēc iepriekšēja pieraksta (pierakstīties var, zvanot uz tālruni + 371 67120005) atbalstu klātienē var saņemt arī astoņos VID klientu apkalpošanas centros. Ierodoties klātienē, līdzī jābūt personu apliecinošam dokumentam (pasei vai ID kartei) un, ja cilvēks izmanto internetbanku, tās lietotājvārdam un parolei, lai varētu pieslēgties VID EDS.

Un tikai tad, ja iedzīvotājam nav iespējas izmantot nevienu no iepriekš minētajiem variantiem, gada ienākumu deklarācijas veidlapu var izdrukāt VID tīmekļvietnē, aizpildīt un nosūtīt VID pa pastu (Talejas iela 1, Rīga, LV-1978), tomēr šajā gadījumā pastāv ļoti augsts risks norādīt nekorektus datus, jo papīra veidlapā cilvēkam pašam jāieraksta visa informācija, kas citādi elektroniski tiktu ielasīta no dažādām valsts informācijas sistēmām.

Cik lielu nodokļa atmaksu var saņemt?

Par attaisnotajiem izdevumiem

Ikviens, kuram no ienākumiem (piemēram, darba algas, pensijas) ir ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis, var atgūt 20% no:

☐ izdevumiem par izglītību, medicīniskajiem pakalpojumiem, ziedojumiem un dāvinājumiem, ja šo izdevumu kopējā summa nepārsniedz 50% no gada ienākumiem, bet ne vairāk kā 600 eiro gadā;

☐ iemaksām privātajos pensiju fondos un dzīvības apdrošināšanas prēmijām (ar līdzekļu uzkrāšanu), ja šo iemaksu kopējā summa nepārsniedz 10% no gada ienākumiem, bet ne vairāk kā 4000 eiro gadā;

☐ ģimenes locekļa attaisnotajiem izdevumiem (par izglītību un medicīniskajiem pakalpojumiem), ja šo izdevumu kopējā summa nepārsniedz 600 eiro gadā par katru ģimenes locekli.

Gada ienākumu deklarācijā var iekļaut visus konkrētā gada attaisnotos izdevumus (izņemot ziedojumus un dāvinājumus), arī tad, ja to kopsumma pārsniedz 600 eiro. Daļa, kas pārsniedz 600 eiro, tiks automātiski pārnesta uz nākamajiem trim gadiem. Atgūstamā summa nevar pārsniegt nodokļa apmēru, kas ir samaksāts konkrētajā gadā.

Kad nodokļa atmaksu var saņemt ģimenes locekļu vietā?

Attaisnotos izdevumus par medicīnu, zobārstniecību, izglītību un bērnu interešu izglītību var deklarēt arī par šādiem ģimenes locekļiem:

☐ vecākiem un vecvecākiem;

☐ bērniem un mazbērniem;

☐ laulāto vai reģistrēto partneri;

☐ audzināšanā paņemtu bērnu, ja no viņa vecākiem nav iespējams piedzīt uzturnaudu (alimentus), līdz viņš sasniedz pilngadību vai kamēr turpina iegūt vispārējo, profesionālo, augstāko vai speciālo izglītību, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam;

☐ nepilngadīgu brāli un māsu, ja viņiem nav darbaspējīgu vecāku, līdz viņi sasniedz pilngadību vai kamēr turpina iegūt vispārējo, profesionālo, augstāko vai speciālo izglītību, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam;

☐ brāli un māsu, kuriem ir 1. vai 2. grupas invaliditāte;

☐ apgādībā esošu personu apgādājamiem;

☐ aizbildnībā vai aizgādībā esošu personu.

Attaisnotajos izdevumos neiekļauj ģimenes locekļu veiktos ziedojumus un dāvinājumus, tajā skaitā politiskajām partijām. Nodokļa atmaksu 20% var saņemt par izdevumiem no summas, kas nepārsniedz 600 eiro gadā par katru ģimenes locekli.

Jāuzmanās no krāpniekiem

Deklarāciju iesniegšanas laikā īpaši jāuzmanās no krāpniekiem, kas uzdodas par VID pārstāvjiem. Lai atgūtu pārmaksāto nodokli, iedzīvotājiem ir tikai jāaizpilda gada ienākumu deklarācija, nekādas citas darbības nav jāveic. Deklarācija jāaizpilda EDS (<https://eds.vid.gov.lv>). **VID darbinieki iedzīvotājiem nesūta izziņas un e-pasta vēstules, neaicina ievadīt savus datus, sekot nepazīstamām saitēm, instalēt jebkādas programmas.**

Informē PVD

Līdz ar gājputniem Latvijā atgriežas arī putnu gripas draudi

Sākoties siltākam laikam un gājputnu migrācijai, Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) mājputnu turētājus aicina būt piesardzīgiem un ievērot biodrošību, lai nepieļautu mājputnu saslimšanu ar augsti patogēno putnu gripu. Savukārt iedzīvotāji ir aicināti ziņot PVD par atrastiem mirušiem savvaļas putniem.

Augsti patogēnā putnu gripa ir akūta, ļoti lipīga putnu infekcijas slimība, kam raksturīga augsta mirstība. Vīrusa rezervuāri un izplatītāji dabā ir savvaļas putni, sevišķi ūdensputni, kam slimība var noritēt bez raksturīgajām pazīmēm. Mājputni var inficēties, nonākot kontaktā ar inficētajiem savvaļas putniem, to izdalījumiem un fekālijām. Tāpat putnus var inficēt ar piesārņotu ūdeni, barību vai priekšmetiem (apaviem, apģērbu, inventāru), uz kuriem nonācis vīruss.

PVD mājputnu turētājiem atgādina, – lai pasargātu mājputnus no inficēšanās, tie jātur, jābaro un jādzirdina tikai slēgtās telpās vai teritorijā ar nosegtu ūdensnecaurīdīgu jumtu un norobežotiem sāniem, novēršot savvaļas putnu un savvaļas ūdensputnu piekļuvi. Mājputnus var izlaist tādās ganībās vai pastaigu laukumos, kuru sāni ir norobežoti, lai novērstu savvaļas putnu un savvaļas ūdensputnu piekļuvi. Tāpat jāraugās, lai putnu novietnei nepieklūst nepiederošas personas; tiktu lietots darba vai maiņas apģērbs un apavi personām, kuras nonāk kontaktā ar putniem; barojot un dzirdinot mājputnus, netiktu izmantots virszemes ūdenstilpēs iegūts ūdens; barības un pakaišu uzglabāšanas vietai nevarētu piekļūt savvaļas putni. Mājputnus arī aizliegts izlaist dabīgas izcelsmes ūdenstilpēs, izņemot mākslīgi izveidotās, kurās ir nodrošināta to norobežošana, kas nepieļauj savvaļas putnu un savvaļas ūdensputnu piekļuvi, un šīs ūdenstilpnes izmanto tikai mājas ūdensputnu sugām.

Par visiem gadījumiem, kad ir aizdomas par mājputnu saslimšanu, nekavējoties jāziņo veterinārārstam vai PVD.

Latvijā augsti patogēnā putnu gripa ir konstatēta tikai savvaļas putniem (pirmo reizi 2021.gadā). 2024.gadā laboratoriski tika izmeklēti 72 mirušu savvaļas putnu paraugi, un vienam no tiem apstiprināta putnu gripa. 2025.gadā augsti patogēnās putnu gripas gadījumi savvaļas putniem Latvijā nav konstatēti, taču slimība atklāta savvaļas putniem gandrīz 30 citās Eiropas valstīs, tostarp kaimiņvalstī Lietuvā. Aicinām iedzīvotājus ziņot par atrastiem mirušiem savvaļas putniem, īpaši ūdensputniem, zvanot uz PVD uzticības tālruni – automātisko atbildētāju 67027402 vai informējot tuvāko PVD pārvaldi. Ziņojot, lūdzam precīzi aprakstīt putna liķa atrašanās vietu vai nosaukt koordinātes.

Jāpiebilst, ka laboratoriskai izmeklēšanai uz putnu gripu ir derīgs putna liķis ar galvu un neskartiem iekšējiem orgāniem, tāpēc aicinām ziņot tikai par tādiem savvaļas putniem, kurus nav jau sabojājuši (apgrauzuši, izvazājuši) dzīvnieki vai citi putni.

Par laboratoriskai izmeklēšanai nederīgu savvaļas putnu liķu savākšanu un apkārtnes sakopšanu ir atbildīga pašvaldība.

Pērk

IEPĒRK MĀJLOPUS
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLITĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galasparstrade.lv

Z.s "Strautiņi"
iepērk **mājlopus.**
Samaksa tūlītēja. Labas cenas.
Tālr. 29411033.

Craftwood pērk meža īpašumus, cena no 1500-10000 EUR/ha.
Tālr. 26360308.

Pārdod

Skaldīta malka. Cena 37 EUR/berkubā. Piegādes apjoms līdz 7 berkubiem. Ir sausā.
Tālr. 25543700.

Pārdod skaldītu malku, ir sausa. Piedāvā garās malkas gabalošanu, skaldišanu. Tālr. 26550272.

Pārdod malku.
Tālr. 29199444.

Pārdod skaldītu, sausu bērza malku. Tālr. 29166439.

Pārdod skaldītu malku, laba cena. Tālr. 28772537.

Pārdod visa veida nomaļus un malku. Tālr. 25609841.

Pārdod auzas.
Tālr. 20334134.

Pārdod 8 mēnešus vecu telīti. Tālr. 29155756.

Pārdod sivēnus (bioloģiskie). Tālr. 28774157.

Dažādi

Malkas zāģēšana, skaldišana. Tālr. 23205101.

Jaunaudžu kopšana, robežstīgu tīrīšana. Tālr. 22346224.

Bezmaksas sadzīves tehnikas izvešana. Tālr. 29445889.

Apsveikumi

Lai mīļi vārdi dvēselīti silda,
Lai ziedu smarža sapņu pilis bur,
Lai veiksmes mirkli tavas dienas pilda,
Lai prieka dzirkstelītes sirdi kur.

Sveicam **Ināru Dūri** skaistajā dzīves jubilejā! Novēlam veselību un daudz jauku dzīves brīžu turpmākajos gados.

Dainas, Annas, Skaidrites ģimenes

Lai sirdī vienmēr
Kāds zieds skaisti zied...
Vienalga – ziemas baltumā vai
vasaras krāšņumā,

Bet lai zied...
Pie ziedošas dvēseles skumjas nepiestāj,
Vien paties prieks un mīlestība to klāj. (B.Debeļska)
Sveicam **Ināru Dūri** 70 gadu jubilejā!
Novēlam mūžīgu ticību brīnumiem.

Mālinieši

Piedāvā darbu

AICINĀM DARBĀ:

» Mežizstrādes meistarū

» Kravas automobiļa vadītāju (meža tehnikas pārvietošana)

ANITA AB

26600344
info@anitaab.lv

Līdzjūtības

Pāri jumtam gājputni skries,
Uz pavasara dzirēm trauksies.
Un tie pēc tevis apjautāsies, –
Tu klusēsi un neatsauksies...
Izsakām dziļu līdzjūtību **Irinai Romanovai**, brālim **DMITRIJAM ROMANOVAM** pārragri aizejot Mūžībā.
Kaimiņi Beļikovī un Veisi

Es palieku akmenī, lietū un vējā,
Savā dzimtajā zemē un saulē.
Skumju brīdī esam kopā ar **Niāru un Megiju**, atvadoties no mīlās māmiņas un vecmāmiņas **IRĒNAS SVIKLES**.
Lucija J., Anna G., Valentīna Z.

Nāks vasara, un ziedēs jauni ziedi,
Tik tu nekad vairs nebūsi ar mums.
(B.Saulītis)
Izsakām visdziļāko līdzjūtību **Lolītai un pieredzīgajiem, TUVU CILVĒKU** aizsaulē pavadot.
Deju kopa "Jūnora"

Aiz katra paliek dzīve
Un pasacītais vārds,
Bet atmiņas tik dārgās
Sirds ilgi saglabās.
(M.Jansone)
Dalām sāpju smeldzi un izsakām patiesu līdzjūtību kaimiņienei **Natālijai**, mīļo **MĀSU** pavadot mūžības ceļā.
27-dzīvokļu mājas 1.ieejas kaimiņi Semenovā

Tavs mūžs kā dziesma izdziedāts,
Kā krāsains dzīpars izadīts.
Ar rūpēm, raizēm nodzīvots
Nu zemes mātes klēpim dots.
(V.Kokle-Līviņa)
Izsakām visdziļāko līdzjūtību **dēlam, meitai, mazbērniem, tuviniekiem, draugiem**, guldot zemes klēpī **ŅINU KUZŅECOVU**.
1.ieejas kaimiņi Raiņa 41

Mūža vakars krēslas spārniem
Tumsu auž un zvaigznes dedz.
Un pār gadiem aizgājušiem
Lielais miers nu sagšu sedz.
(Z.Purvs)
Izsakām līdzjūtību **Natālijai Duļbinskai**, mūsu **VALENTĪNU** mūžības ceļā pavadot.
27-dzīvokļu mājas iedzīvotāji Semenovā

Lai tev dzimtās zemes vēji,
Klusu miera dziesmu dzied...
Lai klusa un patiesa līdzjūtība palīdz pārvarēt sāpju smagumu **māmiņai, brālim, bērniem un tuviniekiem, VALDI LAICĀNU** mūžībā pavadot.
Valda klasesbiedri

Pārliecinies, vai abonēji **aduguni**
turpmākajiem mēnešiem!

Indekss 3004

IZNĀK OTRDIENĀS, PIEKTDIENĀS IZDEVĒJS
SIA "BALVU VADUGUNS"
Nodokļu maksātāju apliecības Nr. LV43203002982

REDAKCIJAS ADRESE
TEĀTRA IELĀ 8
BALVOS, LV-4501
NORĒĶINU KONTS
A.S. SEB BANKA
Nr. LV21UNLA0024000467345,
kods UNLALV2X

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par faktu, skaitļu pareizību, kā arī par sludinājumu tekstiem atbild to autors.

REKLĀMA, SLUDINĀJUMI
D.Dimitrijeva
T. 64507018
26161959

REDAKTORS **E.GABRANOVŠ** – T. 29360850
ŽURNĀLISTI: **S.KARAVOIČIKA** – T. 26707934;
A.SOCKA – T. 29378903; **I.TUŠINSKA** – T. 27145837;
A.LOČMELIS – T. 26665086. KOREKTORE – **S.GUGĀNE**
GRĀMATVEDE **S.BĒRZIŅA** – T. 25908200
ŠOFERIS **A.KIRSANOVS** – T. 27870730
Tālrunis-autoatbildētājs – **64520961**

e-pasts: **vaduguns@apollo.lv**
mājaslapa: vaduguns.lv

Datorsalikums-SIA "Balvu Vaduguns", R.KACĒNS
Iespiests SIA "Poligrāfijas grupa Mūkusalā", Rīgā, Mūkusalas 15A
Tirāža – 2001